

Les mares i pares d'infants petits

Necessitats de suport emocional i
acompanyament a la criança

Con assolir un desenvolupament saludable dels
infants i una criança gratificant per als progenitors

INSTITUT PER A L'EDUCACIÓ DE LA PRIMERA INFÀNCIA (IEPI)

Direcció general de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora educativa

Conselleria d'Educació i Universitats

Govern de les Illes Balears

Curs

Espais familiars de criança

10 de febrer de 2024

Vicenç de Febrer

Consideracions prèvies

1. Quan es parla de necessitats de les famílies, habitualment, només es consideren les necessitats dels progenitors com a **treballadors**, posant l'accent en les necessitats de *conciliació de la vida laboral i familiar*
2. Poques vegades es parla de les necessitats dels progenitors com a tals, és a dir, com a **primers i principals** agents de **cura, educació i socialització**, especialment en els 3 primers anys de vida
3. Quasi mai es considera que mares i pares són els principals artífexs de la “**construcció**” d'un nou ésser **humà**, que són els que més influeixen en la conformació de la personalitat (succeeix durant la primera etapa 0-2 anys)

1

El vincle prenatal

Les vivències de les mares embarassades

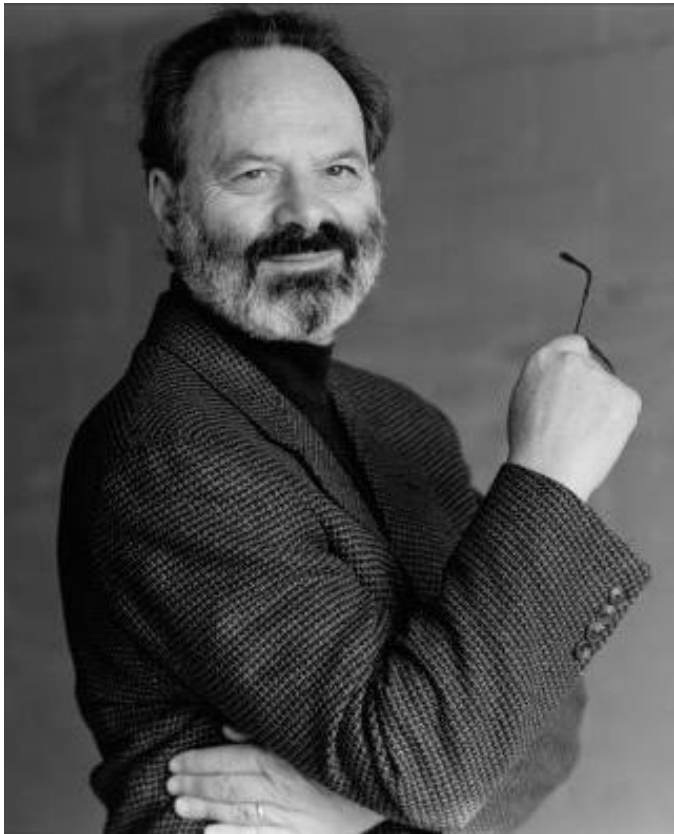
Etimologia: “Vincle”, del llatí “vincire”: lligam, unió o relació entre 2 persones

THOMAS VERNY

(EUA, 1936)

1r, va ser Obstetra (fins 50 anys)

2n. va fer-se Psiquiatra prenatal

L'any 1981 (als 45 anys)
quan era obstetra, va
escriure el primer llibre

La vida secreta del niño antes de nacer

Ediciones Urano

De seguida es va convertir
en un **best-seller**: es va
publicar en 27 països

(L'any 1998 es publica per primera
vegada en castellà)

Va explicar que moltes embarassades
són conscients que poden escoltar,
sentir i comunicar-se amb el seu fill
no nascut des d'abans del naixement

OBSTETRÍCIA:

Branca de la medicina que tracta de la gestació, el **part** i el puerperi

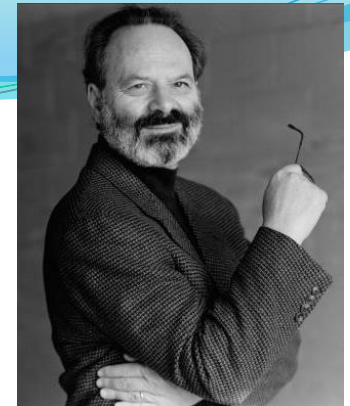
NEONATOLOGIA:

Part de la pediatria que s'ocupa especialment del **nounat** i dels seus trastorns en el decurs del període que va des del naixement fins al primer mes de vida

GINECOLOGIA:

Branca de la medicina que estudia l'**aparell genital** de la dona amb la fisiologia i la patologia que li són pròpies

Thomas Verny explica que el seu primer llibre va tenir molt d'èxit perquè, malgrat l'escepticisme de la comunitat científica ...

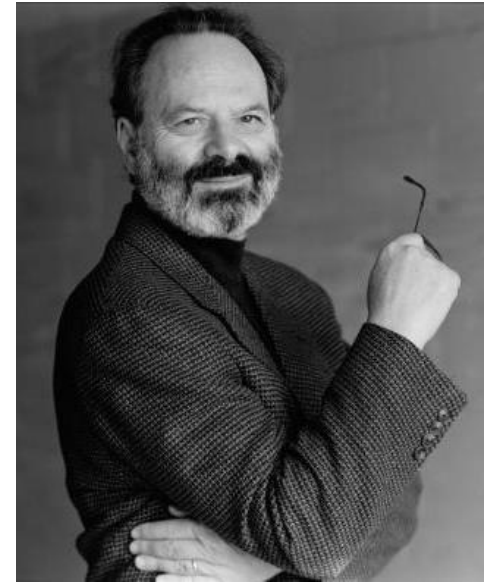
*“Les mares sempre han sabut, de manera **intuitiva**, allò que els neurocientífics han descobert, només recentment:*

- *Que les dones embarassades i els seus fills no nascuts són **capaços de percebre els pensaments i les sensacions mútuament**;*
- *Que estiguin desperts o dormint, **sintonitzen** constantment amb totes i cadascuna de les accions, els pensaments i els sentiments de les seves mares*
- *Que abans de néixer el nadó és un individu **profundament sensible**, que **estableix una relació intensa amb els seus pares** i amb el món exterior mentre encara es troba a l'úter matern”*

Després de l'èxit del primer llibre (1981), 5 anys més tard (1986) abandona la feina d'obstetra per dedicar-se a la psiquiatria perinatal.

Any 1983 funda *l'Associació de Psicologia Pre i Peri Natal i Salut (APPAH)*. N'és el president durant 8 anys

Any 1986 llança la revista de *Psicologia Pre i Perinatal i Salut (JAPPAH)*

Thomas Verny (1991): *El vinculo afectivo con el niño que va a nacer.* Ediciones Urano.

Thomas Verny (2002): *El futuro bebé.* Ediciones Urano.

DAVID CHAMBERLAIN (EUA. 1925? - 2014)

Psicoterapeuta. Pioner com a investigador en Psicologia pre i perinatal. Professor. Conferenciant pel món durnt més de 25 anys.

Autor de 2 llibres:

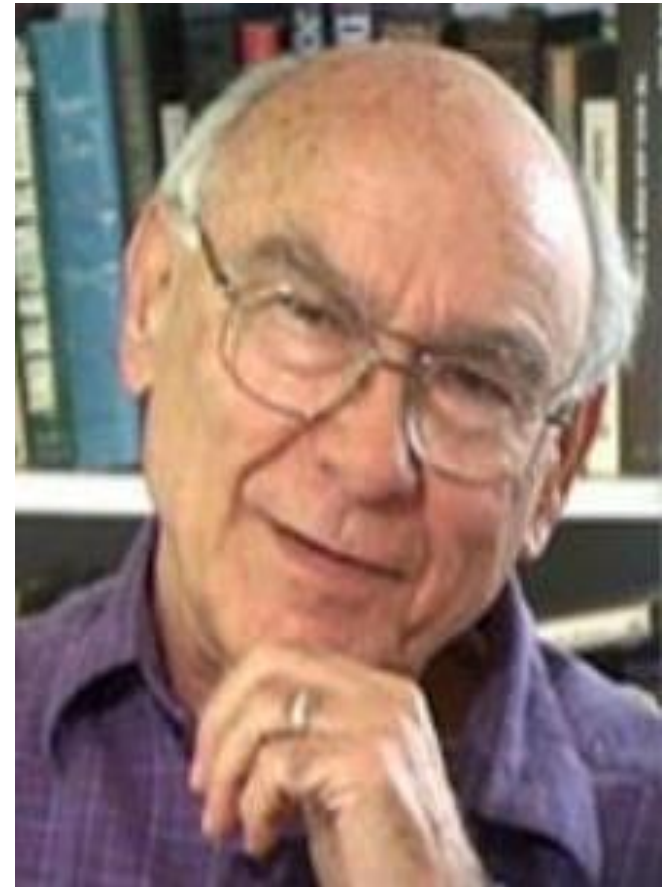
- **Babies remember birth** (1988)
- **La mente del recién nacido** (1998)

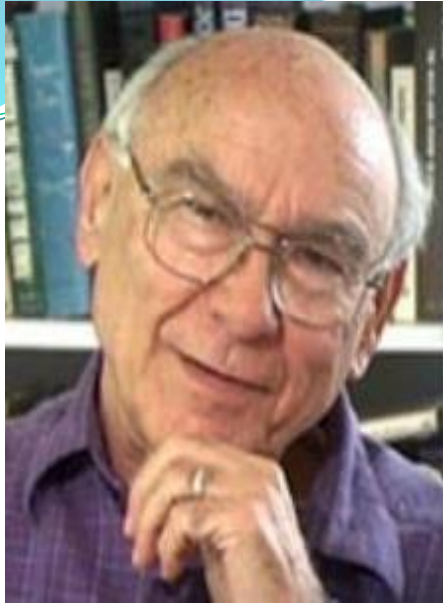
Una nueva dimension de la conciencia humana a través de la experiència del nacimiento. Editorial Ob Stare.

Traduït a més de 13 llengües.

L'any 2002 es va traduir castellà.

L'any 2013 es va fer la 2ª edició

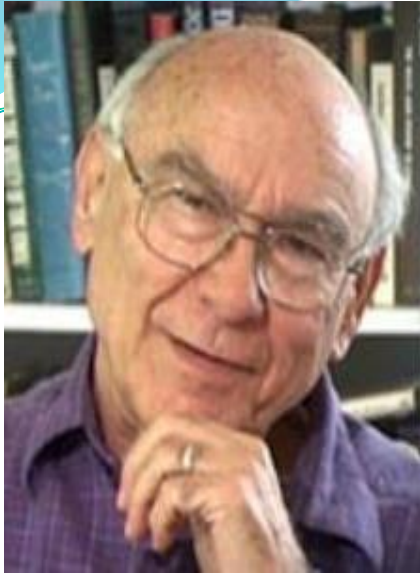

**David
Chamberlain**

En 1974 va començar a usar la hipnosis com a teràpia. En la investigació històrica que va fer l'any 1980 amb 10 díades de mares i fills, va descobrir i demostrar que els seus clients **podien recordar detalls de les seves experiències dins l'úter matern i durant el naixement** i que aquestes eren confiables.

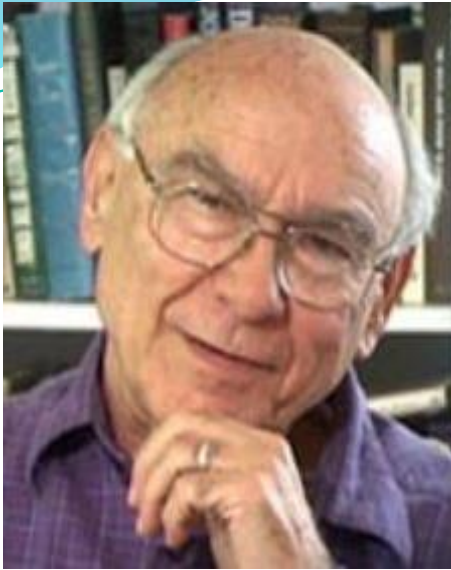
- Aquest descobriment el va dur, durant 3 dècades, a investigar en la literatura científica sobre les capacitats dels nounats i els fetus
- Al seu primer llibre relata molts **testimonis** de diversos pacients que va tractar des de l'any 1974 com a psicoterapeuta

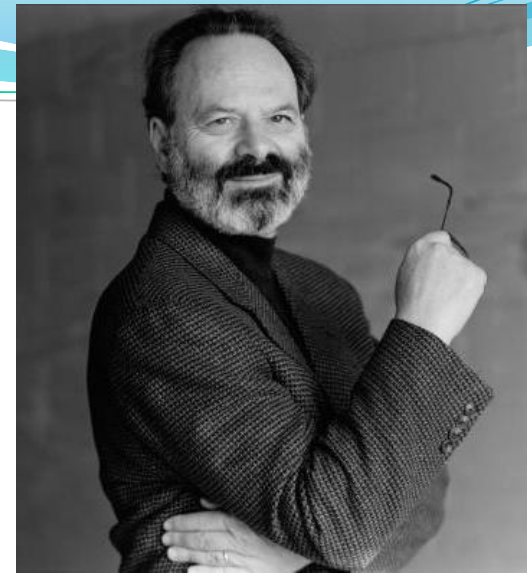
“Els fetus aprenen, escolten, recorden, tenen pensaments, sentiments, emocions i consciència, i es relacionen amb la seva mare”

David Chamberlain va ser fundador de l'associació *Birth Psychology* (www.birthpsychology.com)

Va ser membre fundador de *l'Associació de Psicologia i Medicina Pre i Perinatal* (APPPAH). En va ser el president durant 8 anys, entre 1991 i 1999 (després de Thomas Verny)

David Chamberlain

Thomas Verny

1983: membres fundadors de l'*Associació de Psicologia Pre i Perinatal i Salut (APPAH)*.

1983-1991: Thomas Verny, president durant 8 anys.

1991-1999: *David Chamberlain*, president durant 8 anys

1986: revista de *Psicologia Pre i Perinatal i Salut (JAPPAH)*

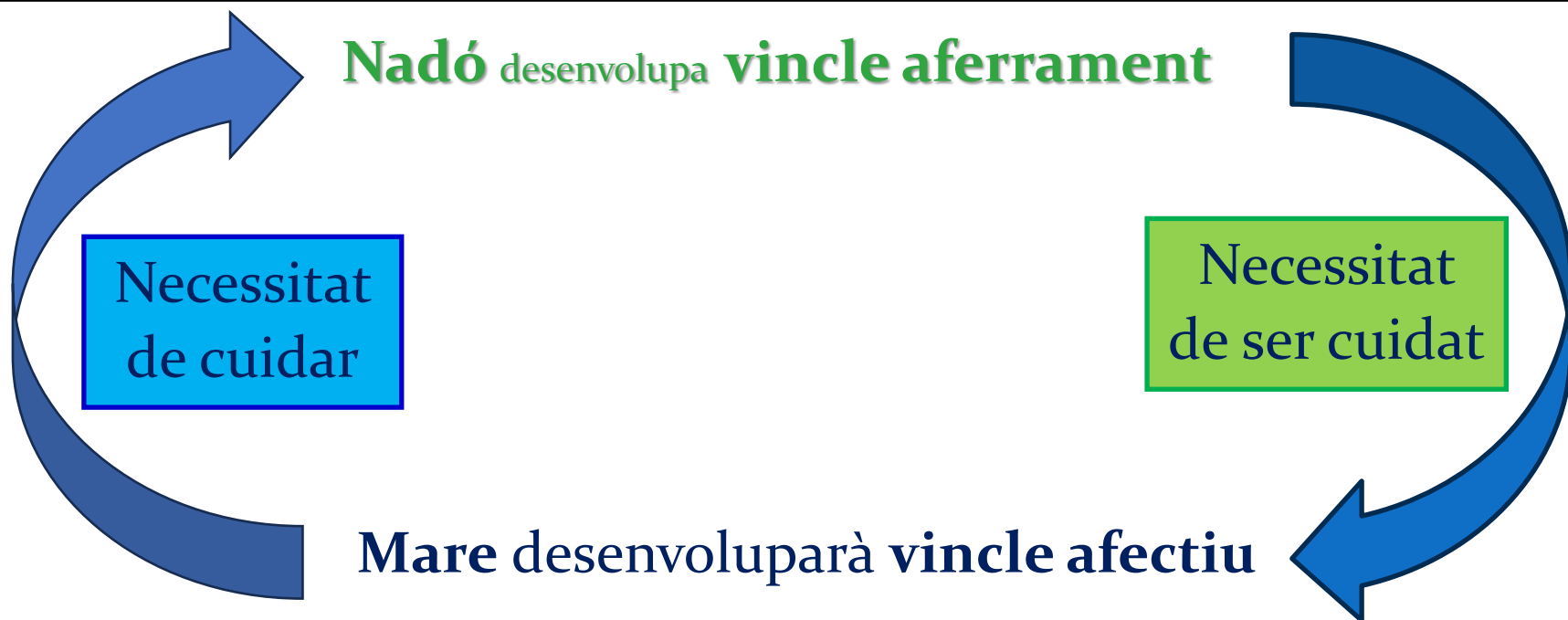
2.

El vincle postnatal

***Les vivències de les mares
després del naixement del nadó***

El nadó té necessitat primigènia de sentir-se protegit, de no separar-se = s'aferrarà a la mare. Això provocarà l'activació de les conductes instintives de la mare. Llavors les activitats de cura li resultaran més intuïtives, més fàcils d'assumir i de dur a terme

Quan el nadó activa les conductes instintives de la mare, la **mare** sent la **necessitat primigènia de tenir cura** del nadó i de fer-ho bé = **tendirà a vincular-s'hi** afectivament i gaudirà de la criança

2.

El vincle postnatal

2.1. Quan el vincle es va perdre

El vincle 'ignorat' per la ciència

La ciència del s. XIX considerava que els nounats no disposaven d'una sèrie de capacitats:

- **Els nounats neixien sense olfacte i sense haver desenvolupat la resta de sentits. No tenein ment**

Per això, per raons d'higiene i per prevenir infeccions, a partir del s. XX van començar a ser rentats immediatament, impedit, d'aquesta manera, que poguessin reconèixer la seva mare amb l'olfacte a partir de l'olor a líquid amniòtic

- **Els nounats no podien sentir el dolor**

Per això se solia utilitzar la cirurgia major sense anestèsia

- **Els nounats no podien reconèixer les persones:** solament podien percebre objectes en un món ple d'objectes

- Les **dones de l'aristocràcia** a finals del s. XIX van començar a anar als hospitals a donar a llum. Resultat = mares anestesiades, parts dolorosos, separació primerenca (*nurseries*) i l'alletament dels nadons a càrrec de dides (40% morien viatge; 30 % als pocs mesos; 18% als pocs anys; a 6 anys = **12%**)

A mitjans s XX els parts es faran a l'hospital enlloc del domicili familiar

- Per influència de les classes altes, els parts es faran als hospitals amb l'argument de disminuir la taxa de mortalitat peri-natal, de mares i de fills.
- Com que en l'entorn hospitalari l'ambient d'**intimitat** i **privacitat** necessari per a un part fisiològic no existeix, el part fisiològic, pràcticament, va desaparèixer.
- De procés natural, embaràs i part van passar a ser tractats com una malaltia
- Les dones que feien de llevadores/ comares, van ser substituïdes per metges (majorment homes) i les pràctiques comunitàries per protocols mèdics.
- Sense la presència de familiars durant els parts, van ser els metges els qui van imposar les seves regles.
- Les normes hospitalàries van enviar als nounats, immediatament després del part, als nius (*nurseries*), sovint abans que la mare o el pare els pogués tocar.
- Mares i nadons eren separats durant les primeres 12 hores (a vegades 24 ó 48)
- L'establiment del vincle durant les primeres hores es va veure molt dificultat.
- L'establiment de la lactància materna també es va veure dificultada.
- Des de l'àmbit medico-científic es va promoure la lactància artificial com la millor. Així la lactància artificial es va generalitzar.
- Es recomanava el biberó a intervals de 4 hores. Als anys 60 àmplies capes de la població consideraven el biberó un signe de modernitat, llibertat i sofisticació.

Michel Odent, obstetra francès nascut al 1930, descriu les **pràctiques habituals als hospitals a la dècada dels anys 50**

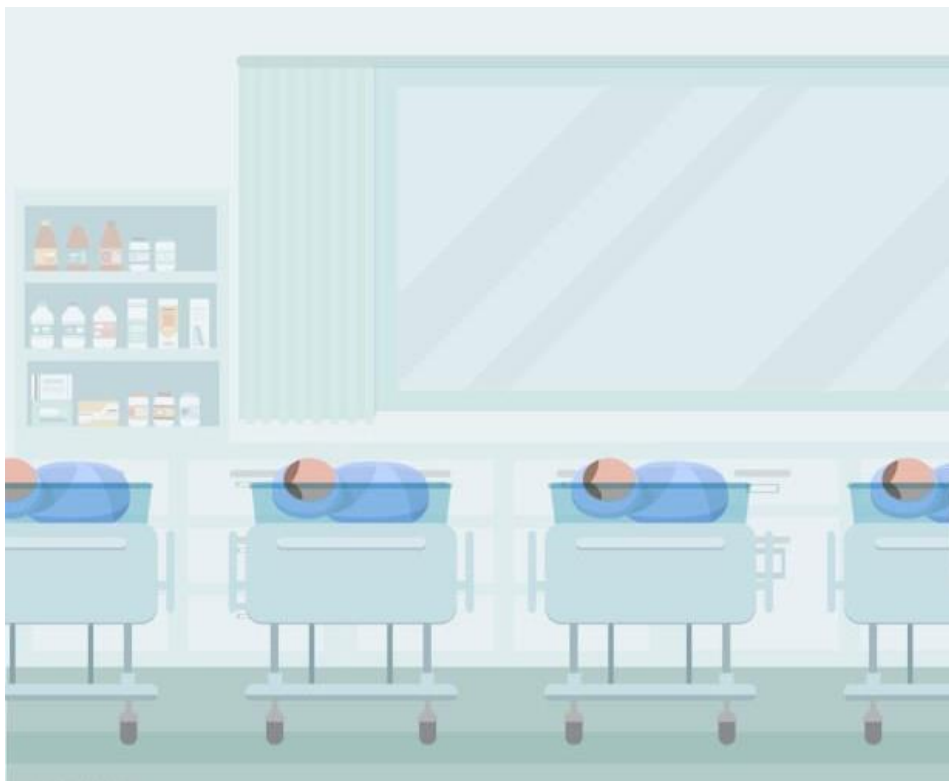
(pròleg a la 7ª edició en castellà de *El bebé es un mamífero*)

Durant els 6 mesos que vaig passar com a 'extern', l'any 1953, a una maternitat de París, mai vaig sentir a parlar de que cap mare demanés poder tenir el seu nadó amb ella, en contacte pell amb pell, immediatament després d'haver donat a llum. El condicionament cultural en el que ens trobàvem immersos era massa poderós.

La llevadora tallava ràpidament el cordó umbilical i lliurava el nounat a la persona encarregada d'ocupar-se'n. A més a més, durant l'estància a la maternitat, els nounats romanien al niu, separats de les seves mares. A ningú se li va ocórrer que poguessin romandre junts a la mateixa habitació.

El vincle postnatal

2.2. El redescobriment del vincle

Redescobrint el vincle mare-fill perdut

RENÉ SPITZ

(Austria 1887- EUA 1974)

Psiquiatre- psicoanalista

- Primer investigador que va usar l'**observació directa d'infants** com a mètode experimental.
- Va observar infants partint de les conclusions a que havia arribat en **Freud** en adults
- Va observar nadons de 6 a 9 mesos que havien estat **separats** d'una **mare** amorosa durant 3 mesos, i va descriure un tipus de **depressió** que va anomenar '**anaclítica**', tot i que rebien la millor atenció i cura física

Al 1945 va investigar infants en orfenats i gràcies als seus estudis es va permetre a les mares acompanyar els seus fills durant l'estada hospitalària

René Spitz (1958: **El primer año de vida del niño.**

Un estudio psicoanalítico de desarrollo normal y anormal de relaciones de objeto

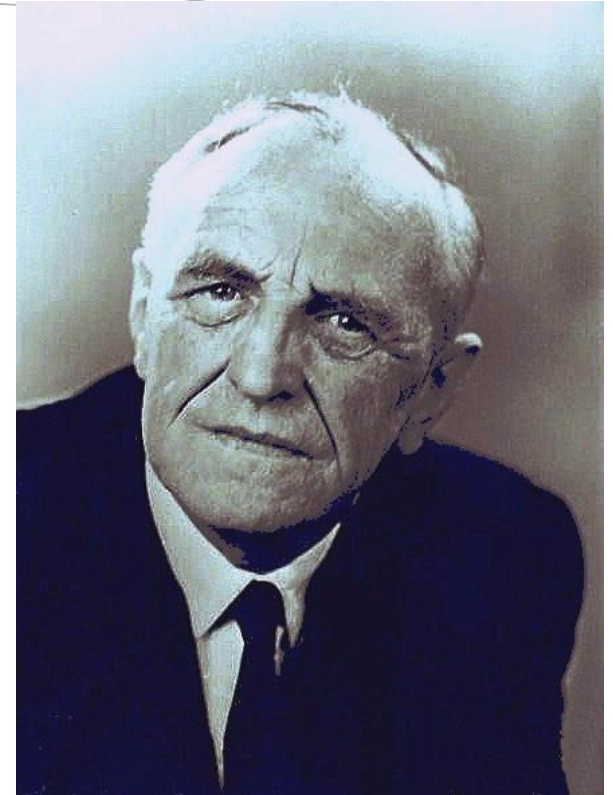
DONALD WINNICOTT (1896-1971)

Pediatre, psiquiatre i psicoanalista anglès

Va centrar els seus estudis en la relació entre mare i nadó i en l'evolució posterior de l'infant a partir d'aquesta relació

“Durant el primer any de vida, mare i nadó constitueixen una unitat”

“El nadó no es pot considerar com una unitat psíquica independent de la mare, a l'igual que una mare no és tal sense un fill: per tant, han de ser atesos conjuntament”

WINNICOTT, Donald W. (1998). **Los bebés y sus madres.**
Editorial Paidós. Barcelona

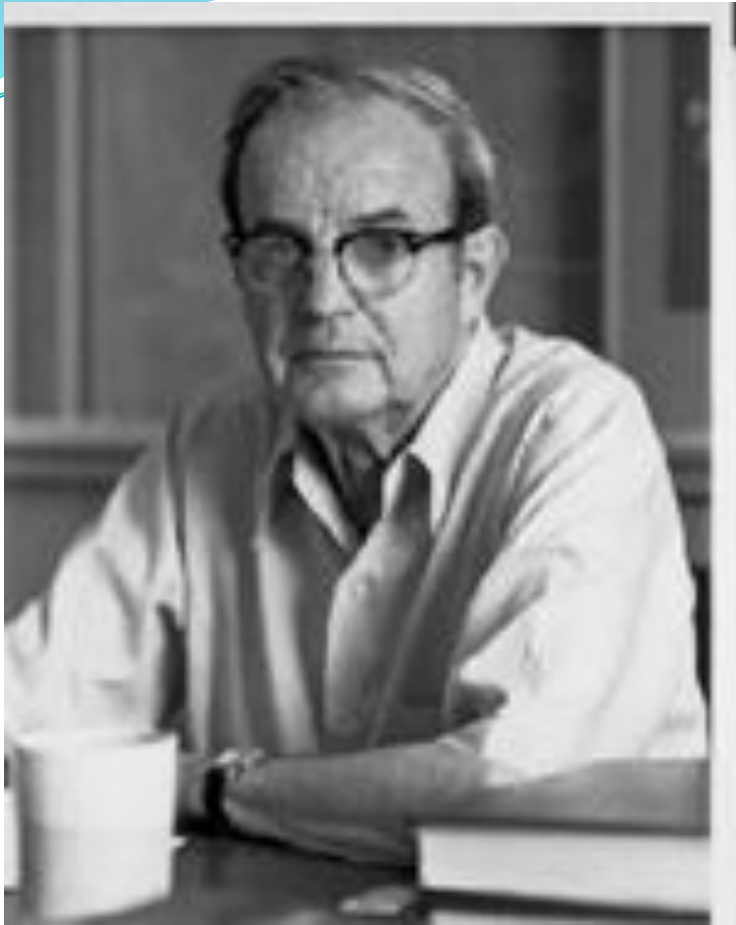
Va estudiar el **comportament instintiu** en animals. Va descobrir la **impromta**, el procés pel qual algunes aus (ànecs) segueixen el primer objecte en moviment que observen en eclosionar l'ou associant l'objecte a la seva mare: poden ser animals d'altres espècies, persones o, fins i tot, màquines

D'aquesta manera estableixen un vincle social molt fort que fa que, una vegada assolida la maduresa, l'animal intenti aparellar-se amb membres de l'espècie a la qual s'ha impromtat en lloc d'altres individus de la seva espècie

KONRAD LORENZ

(1903-1989) Etòleg

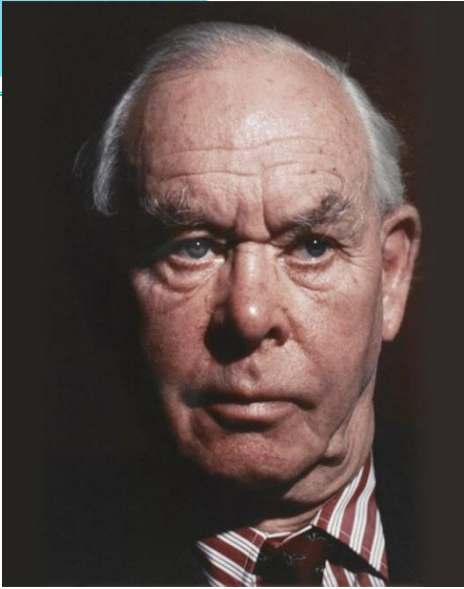

HARRY HARLOW

(1905-1981)

Vincular-se amb la mare és essencial per a gaudir de salut mental i tenir un desenvolupament normalitzat

Les cries de macacos acabats de néixer es passaven tot el temps aferrats a l'estructura apelfada tot i que no donava llet

JOHN BOWLBY

Psiquiatre infantil britànic
(1907-1990)

MARY AINSWORTH

Psicòloga americana
(1913-1999)

1969: A partir de les observacions amb nens amb dificultats i institucionalitzats que havien sofert carències maternals van formular la **teoria del vincle** o de l'aferrament (*apego*)

*“Considerem essencial per a la salut mental que el nadó i el nen petit experimentin una **relació càlida, íntima i continuada amb la mare** (o substitut matern permanent) en la que ambdós trobin satisfacció i gaudi”*

MICHEL ODENT

(França - 1930)
Metge obstetra

Va ser responsable de la maternitat de l'hospital públic de Pithiviers (França) durant 23 anys (de 1962 a 1985).

A Londres va fundar el *Primal Health Research Centre* (base de dades: www.primalhealthresearch)

Gran defensor del part fisiològic, entès com aquell en el que la **intervenció externa és la mínima possible**

Autor de 12 llibres de divulgació, traduïts a més de 20 llengües

Michel Odent (1990): *El bebé es un mamífero*. Ed. Ob Stare.

Michel Odent (2007): *La vida fetal, el nacimiento y el futuro de la Humanidad*. Ed. Ob Stare.

MICHEL ODENT, obstetra

Als anys 70 va començar a defensar els beneficis de l'inici de la **lactància materna en el postpart immediat.**

- Al 1977 va ser el primer a dir que el **nadó està capacit per a iniciar la lactància durant l'hora següent al naixement** perquè està preparat per a reptar, cercar, trobar i succionar el mugró de la mare.
- En aquella època ningú pensava que el nadó fos capaç d'això, perquè mai deixaven els nadons en contacte amb la mare
- Va afirmar que la **primera hora que segueix al naixement** correspon a un **període crític** que té una enorme incidència en l'aparició posteriors de trastorns relacionats amb la capacitat d'estimar els altres

En “*El bebè és un mamífer*” mostra els resultats de les observacions dels parts d’altres espècies mamíferes: las femelles preparen el niu abans de parir i quan arriba el moment **s’amaguen**, cerquen un indret **aïllat**, un lloc amb **penombra**

MICHEL ODENT

El part dels humans s’hauria de dur a terme en les mateixes condicions d’intimitat i privacitat que el de les mamíferes.

A l’hora de parir les dones **necessiten sentir-se segures però sense sentir-se observades**, una mínima estimulació sensorial i intel·lectual i una temperatura ambient adequada

Un bon part és el regit pels cervells primitiu i emocional, un cop desactivat el neocòrtex, per a permetre **regular la secreció hormonal que provoca les contraccions i desencadena tot el procés**

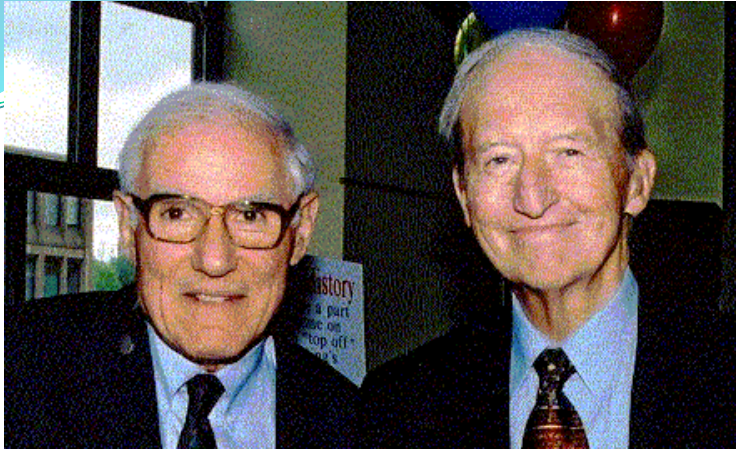
La major part dels relats de parts fisiològics ressalten la sensació de desconnexió del món, d'aïllament, de pèrdua de la noció del temps, de no saber qui està al voltant ni què fa.

MICHEL ODENT

En el context hospitalari és molt difícil assolir aquesta desconnexió. Qualsevol estímul pot activar el còrtex de la partera i connectar-la de nou amb l'entorn: els desplaçaments, a un lloc poc conegut, la claror dels llums, la successió de persones que entren, surten, parlen, toquen, fan comprovacions... no permeten que la dona talli la comunicació amb el neocòrtex.

Diu Michel Odent que fins i tot el marit, situat enfront, quan cerca els ulls de la seva companya per a dir-li, amb la mirada, "soc aquí, al teu costat" també li està dient, d'alguna manera, "soc aquí, queda't amb mi"

Dr. MARSHALL KLAUS

(1927-2017) Neonatòleg EUA

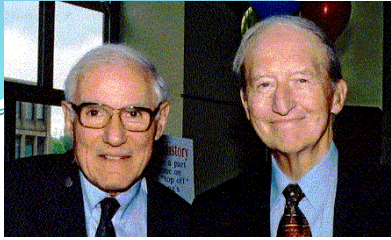
Dr. JOHN KENNEL

(1922-2013) Pediatre EUA

El 1967 van observar que les mares de prematurs tenien moltes dificultats per a vincular-se amb els nadons perquè no se'ls permetia accedir-hi mentre estaven hospitalitzats

Al **1976**, en el llibre "*Maternal-Infant Bonding*" van demostrar l'existència d'un **període crític** durant el qual les mares i els nounats estan preparats hormonalment per a formar vincles crucials com a forma de supervivència

Les mares que havien tingut contacte amb el nadó entre els primers 10 minuts i **2 hores** exhibien conductes més interactives amb el nadó

MARSHALL KLAUS - JOHN KENNEL

La primerenca vinculació millorava la funció maternal, la probabilitat d'alletar, el desenvolupament del nadó, s'incrementava la intensitat del vincle de manera indefinida i es reduïa la probabilitat de maltracte i negligència infantil

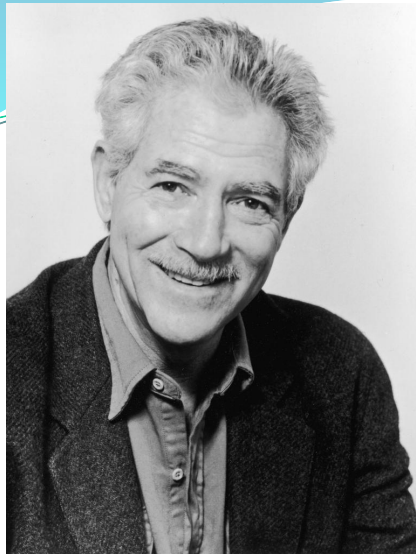
Als 80 van publicar "*Efectes del suport social durant el part sobre la morbiditat materna i infantil*" demostrant que els **parts acompanyats per doules** redueixen el temps del part, les complicacions perinatals, les cesàries i la medicació

Van fundar la primera organització de certificació i capacitació de **doules**, DONA (*Doulas of North America*), després convertida en ***DONA International***

3

***El naixement d'una mare:
la construcció d'una nova identitat***

Maternitat i criança

segons **DANIEL STERN** (1934-2012)

Psiquiatre nordamericà, psicoanalista. Professor en diverses universitats. Deixeble de René Spitz
Durant gairebé 4 dècades va observar i entrevistar moltes mares

STERN, Daniel N., BRUSCHWEILER-STERN, Nadia, i FREELAND, Alison (1998):

El nacimiento de una madre. Cómo la experiencia de la maternidad te cambia para siempre. Paidós. Barcelona 1999

- **Diario de un bebé:** *qué ve, siente y experimenta el niño en sus primeros cuatro años.*
- **La constelación maternal.** *La psicoterapia en las relaciones entre padres e hijos*
- **El mundo interpersonal del infant.** *Una perspectiva desde el psicoanálisis y la psicología evolutiva*
- **La primera relación madre-hijo**

Maternitat i criança

segons **NAOMÍ STADLEN** (1943)

Psicoterapeuta anglesa

STADLEN, Naomi (2004). **Lo que hacen la madres.**
Sobre todo cuando parece que no hacen nada. Urano. Barcelona 2005

STADLEN, Naomi (2011). **Cómo aman la madres.** Urano. Barcelona 2012

Des de 1991 ha estat la responsable del grup de suport a mares anomenat "*Mothers talking*" ("Converses entre mares"), una reunió grupal setmanal que realitza en el *Active Birth Center* de Londres amb mares de diferents edats i estrats socials que comparteixen els seus dubtes, vivències i demandes

Maternitat i criança

segons **LAURA GUTMAN**

Psicoterapeuta argentina (1958), experta en família, criança i psicologia femenina en el puerperi.

Directora de “*Crianza*”, centre per a acompanyar i preparar les futures mares i pares, a Buenos Aires

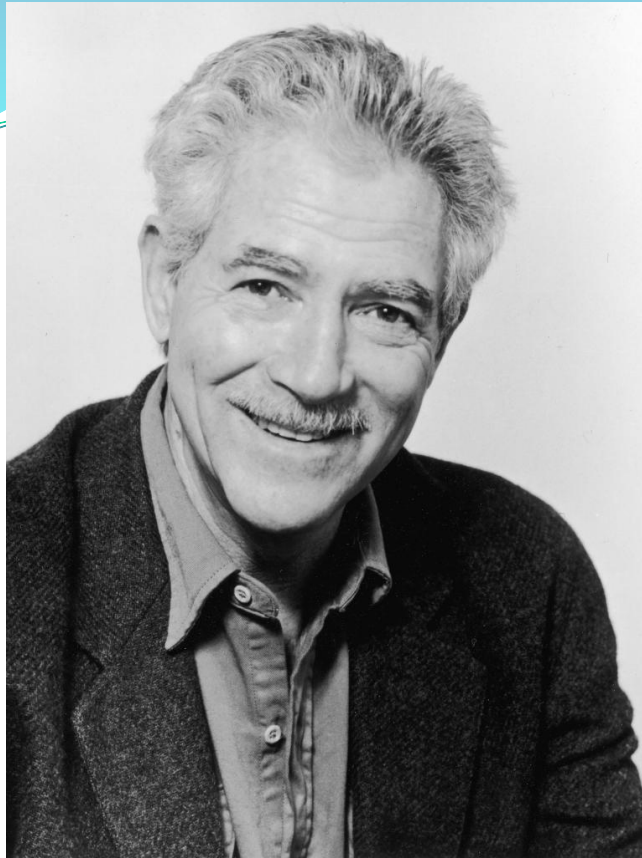
GUTMAN, Laura (2003): *La maternidad y el encuentro con la propia sombra. Crisis vital y revolución emocional.*

RBA libros-Integral. Barcelona 2006

GUTMAN, Laura (2004). *Puerperios y otras exploraciones del alma femenina.*

RBA Libros-Integral. Barcelona.2006

El naixement d'una mare

Daniel Stern

(1934-2012)

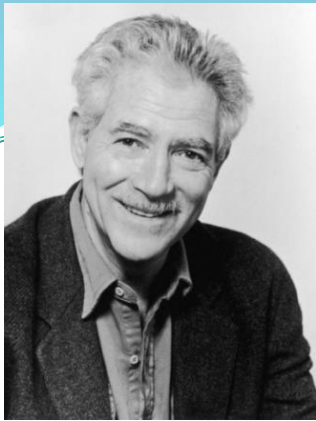
Psiquiatra psicoanalista,
especialitzat en
desenvolupament primerenc

“Durant els 9 mesos d'embaràs la imaginació d'una dona està totalment centrada en les esperances, somnis, pors i fantasies sobre com serà el seu nadó, com serà ella com a mare i com serà el seu marit com a pare”

El naixement físic del nadó promou el **naixement psicològic de la mare**

“Amb el naixement d'un nadó també neix un pare i la parella es converteix en família”

Totes les noves mares tenen **vivències molt similars**

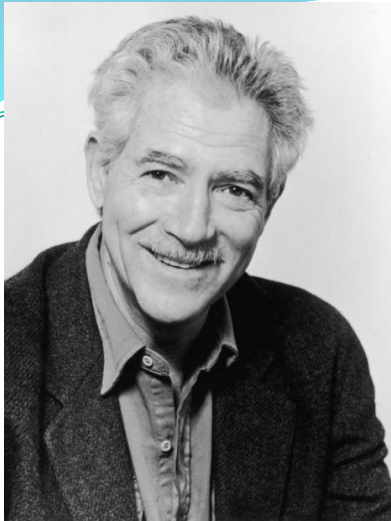
DANIEL STERN

“El naixement d’un nadó és un esdeveniment crucial en la vida d’una dona (especialment el primer) És miraculós i traumàtic per igual.”

Va acompanyat d’emocions i vivències inoblidables. La mare sol viure canvis sovint aclaparadors a nivell intern”

*“Per a la majoria de les dones el naixement d’un nadó és un **esdeveniment tan primitiu i profund que resulta difícil de poder-lo assimilar completament i difícil de poder-lo expressar amb paraules”***

“Les mares rarament saben com explicar-s’ho a sí mateixes. Mai s’arriba a poder-lo explicar del tot a altres persones: sols es dóna a conèixer parcialment”

*“Néixer com a mare a nivell psicològic comporta una **actitud mental** maternal **totalment nova** que va sorgint gradualment i que representa una **experiència profunda i privada**, diferent a qualsevol altra”*

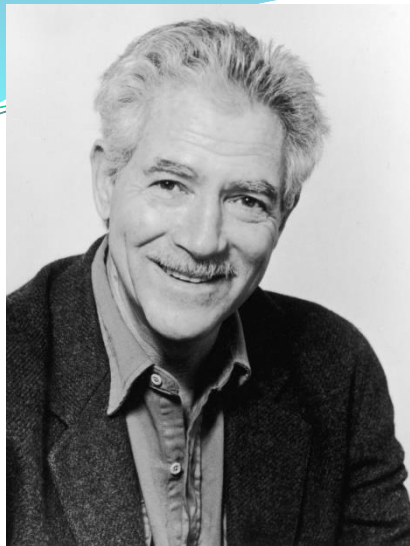
DANIEL STERN

*“La **nova actitud mental** durarà **tota la vida**. Durant un període de temps (anys, mesos, setmanes) **ocuparà un lloc central en la vida interior de la mare**, desplaçant a un lloc menys rellevant l'organització mental prèvia”*

*“La **nova identitat** pot començar durant l'embaràs o sorgir després del naixement i ressorgir amb força al cap d'uns mesos”*

“Una dona mai més serà la mateixa persona que era abans de tenir un nadó” (es convertirà en una ‘mare segura’ al cap d'uns mesos)

Es convertirà en una mare segura al cap d'uns mesos

DANIEL STERN

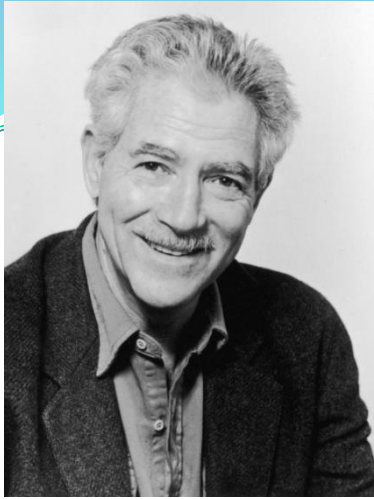
Canvi d'identitat = Sentiments ambivalents

“Aquest canvi d'identitat explica perquè és possible que una mare pugui sentir-se feliç i alhora trista: feliç de tenir un nadó i trista pel que ha deixat enrere”

“Aquest canvi d'identitat és, en part, el responsable de la complexa combinació d'emocions que moltes mares senten després del naixement”

Totes les noves mares descriuen situacions molt similars, amb una ambivalència de sentiments i sensacions, una barreja de vivències depressives i de sensacions alegres: ansietat, incertesa, desorientació... alegria... cansament, esgotament ...

*“Les mares **no saben** en quin grau la seva experiència interna de la maternitat és comuna totes elles”*

DANIEL STERN

“Una dona mai més serà la mateixa persona que era abans de tenir un nadó”

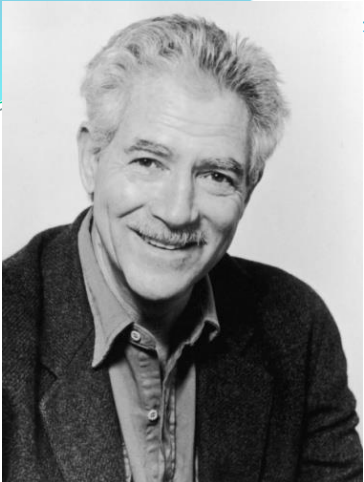
*“Es preguntarà sobre l'impacte que el nadó tindrà en la **relació de parella**”*

“Veurà al pare del seu fill/a de forma diferent: s'interessarà per la seva identitat com a pare més que com a parella: començarà a considerar les aptituds paternals com un element clau a l'hora de valorar el seu atractiu”

“Veurà les relacions amb altres dones com quelcom independent de les relacions amb els homes”

“Començarà a identificar-se més amb una mare que amb una filla: mai més es considerarà només una filla”

*“S'interessarà per saber com era la **seva mare** anys enrere i valorarà la seva adequació o no com a model per al seu nou rol com a mare”*

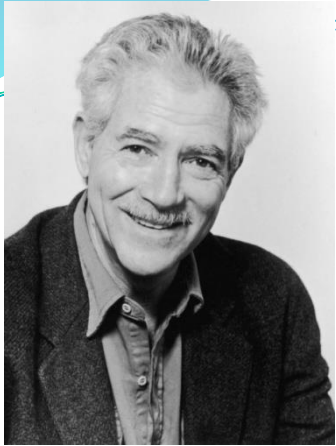
DANIEL STREN

Sentiments durant POST-PART immediat

*“Per a la majoria de les dones l'impacte psicològic més intens del naixement és el **sentiment d'èxit i plenitud** que senten després del naixement”*

*“Les mares descriuen aquest estat com una **barreja de sentiments**: eufòria, cansament, esgotament, victòria i alleugeriment”*

*“Per sota d'aquesta **barreja d'emocions** sovint existeix un **sentiment profund** de formar part de la fertilitat de la terra, de ser un membre del món, de pertànyer a l'eternitat”*

Daniel Stern

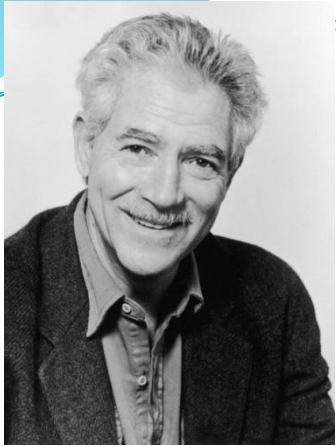
Sentiments durant el POST-PART immediat

“El sentiment d’haver-ho aconseguit que apareix després del part ajuda la dona a desenvolupar un sentiment de confiança des del començament, que és molt necessari”

“Quan la mare, esgotada, se sent tranquil·la amb el nadó en braços, pot tenir una expressió en la seva cara que ni el seu marit ni els amics segurament no hauran vist mai. I que mai més no l’oblidaran: la cara no mostra cap tensió”

“Aquesta cara és més aviat una cara privada, tranquil·la i reposada, plena d’un amor, sense cap senyal extern. És una cara d’una bellesa no terrenal”

El POST-PART immediat

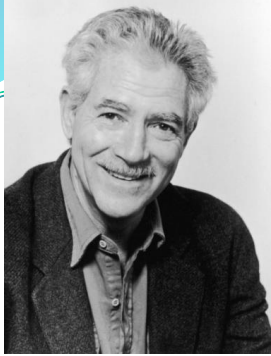

Daniel Stern

*“Durant les hores i dies després del naixement del nadó la mare es mostra molt **vulnerable i impressionable**. És com si es convertís en un camp receptor, esperant que succeeixin esdeveniments per a poder fer-se’n càrrec”*

*“Es troba en una **posició de fragilitat constructiva**, que permet fer-se càrrec de cada un dels canvis que succeeixen al seu voltant i al voltant del nadó, fins i tot dels més irrellevants”*

*“Després del naixement del nadó, la **sensibilitat** de la nova mare es reflexa en el fet que cada un dels esdeveniments que succeeixen al seu voltant és com si caigués en un fèrtil terreny treballat mentalment i que la mare ha estat creant durant els darrers 9 mesos”*

Daniel Stern

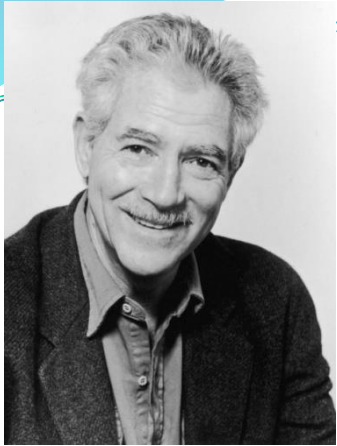
Les mares senten una gran responsabilitat:

“es donen compte de que la responsabilitat que han d’assumir és d’una gran magnitud i que l’han d’exercir durant 24 hores al dia”

La mare es basarà les seves actuacions en els seus instints maternals, en la seva intuïció.

“Es donarà compte que posseeix un cúmul de respostes i conductes instintives que abans no coneixia”

“La posta en pràctica de les aptituds per a fer de mare es desenvolupa a partir de l’experiència i l’aprenentatge. Es produeix durant els passejos pel parc amb altres mares, en contacte amb una dona que es trobi en una situació semblant, o sent capaç de recordar el que va fer la seva pròpia mare o l’avia en una situació familiar”

Daniel Stern

Criança produeix un CANSAMENT CRÒNIC

*Tenir cura d'un nadó “produeix un **nivell crònic de cansament intens** que la majoria de dones rarament hauran experimentat al llarg de les seves vides”*

*“La nova mare descobreix que aquest **cansament és inevitable**”*

“Les pors sobre la salut i la seguretat del nadó i el seu amor li fan seguir endavant, fent impossible que una mare no consideri o ignori les necessitats del nadó”

*“Desorientades i debilitades pel cansament, arriba un moment en que **les mares senten que es tornaran boges**. Aquesta és la prova de foc que ha de superar una mare”*

"La principal queixa de les mares del nostre temps és que han estat educades per a tenir una feina però no per a convertir-se en mares"

"Quasi totes les mares es queixen de que no estaven massa ben preparades per a la maternitat.

En aquest sentit poden ser les úniques de la historia."

La manca de preparació de les mares d'avui

“Abans les nenes estaven preparades des que eren petits. Veien les seves mares, aprenien d’elles i eren responsables dels seus germans”.

“En les cultures tradicionals les noies comparteixen les responsabilitats maternals des que són petites”.

“En la cultura occidental la majoria de les dones entren en el món de la maternitat com adultes, amb poca experiència i molt poc suport”

Les mares no són prou conscients de tot allò que arriben a fer

La majoria de les mares no son prou conscients de tot el que arriben a fer al llarg d'un dia: no solen parar de fer coses pel seu nadó però tenen la sensació de que no fan res ...

... una sensació alimentada per la visió que la societat en general i els homes en particular tenen de la maternitat, ja que la majoria dels homes no poden imaginar-se tota la feina que fan les seves dones quan tenen cura dels seus fills/es

Naomi Stadlen

Naomi Satdlen

Allò que fan les mares per la societat

Totes les mares del món, quan es dediquen amb cos i ànima a criar i educar els seus fills durant els primers anys tant decisius, fan una gran tasca a nivell social però és una tasca que està molt poc reconeguda: fan que quan siguin adults esdevinguin ciutadans saludables (a nivell físic però sobretot a nivell mental) ciutadans integrats i compromesos amb la seva societat

“Els trets essencials de la maternitat són invisibles: és molt difícil explicar-los amb paraules”

“Totes les mares viuen en un món que no s’ha descrit amb precisió”

“La majoria de les mares no són prou conscients de tot el que arriben a fer ni de tot el que arriben a fer pel seu nadó”

*“La capacitat d’estar alerta és universal en les mares però **no** sembla que hi hagi paraules per a descriure-la*

“Les tasques pràctiques són només una part que no reflexa el que se sent en criar un fill/a”

Naomí Stadlen

Canvis profunds en l'escala de valors

“Les mares tenen clar que les seves vides han canviat profundament des que van tenir els seus nadons, que després del part canvia la seva escala de valors”.

Naomí Stadlen

Les imatges que utilitzen les mares són impressionants:

- * és com estar en un país diferent*
- * és com estar en un altre planeta*
- * en una altra òrbita*
- * en un univers paral·lel*

“Per primera vegada la seva feina, que abans significava molt per a elles, els pot semblar menys important que el seu nadó”.

Les mares viuen canvis molt profunds

*“És normal dir que un esdeveniment et canvia la vida. Però les mares diuen de forma espontània que **tenir els seus fills els ha canviat la seva identitat**”*

Quan les mares miren enrere, la seva vida anterior, abans de tenir fills, els sembla remota i irreal”

*“Això no és una falla de la memòria. **Les mares canvien profundament.** Llavors els resulta difícil recordar com solien ser abans”*

Naomi Stadlen

Senten una gran responsabilitat

Naomi Stadlen

*“La paraula
“responsable”
prové de
“respondre” i això
és precisament el
que fan les mares:
aprenen a
respondre
al seu nadó”*

*“La paraula clau que més repeteixen les mares és “responsabilitat” (...) **les seves responsabilitats semblen enormes i les mares no s’hi consideren preparades***

“Part del pes de la responsabilitat és que ningú la pot substituir del tot”

“Encara que hagi tornat a treballar i deixi el seu nadó al càrrec d’una altra persona segueix sent-ne la responsable”

“La mare no cuida simplement el nadó: n’és la responsable, fins i tot durant la seva absència”

Naomi Stadlen

Després del primer període

“Després del període de caos inicial, arriba un moment en el que la mare i el nadó passen del caos a la comprensió”

“És un canvi que no passa desapercebut”

“La majoria dels nadons transmeten a les seves mares un missatge molt simple: que se senten més feliços quan estan amb elles”

El PART descrit per **Laura Gutman**

El part és com una immensa trencadissa, com un volcà interior que llença a l'exterior allò que restava ocult a l'interior”

“El part és un tall, una esquerda, una obertura forçada igual que la que es produeix en un volcà quan gemega des de les entranyes”

*“Enfrontar-se al part és preparar-se per a l'erupció del volcà interior. Aquesta experiència és tan anorreant que requereix de molta preparació emocional, **suport**, **acompanyament**, amor, **comprensió** i coratge per part de la dona i d'aquelles persones que pretenen ajudar-la”*

El PART descrit per **Laura Gutman**

*“En el part irromp
allò desconegut,
allò inconscient,
la memòria,
el nostre passat i els
sentiments relegats (...)
el desconcert és total”*

*“El part és la primera gran **desestructuració**
emocional en una dona”*

El PART descrit per Laura Gutman

*“L’ experiència del part ens porta alteracions precipitades de la consciència i un llampec d’ intuïció i lucidesa, tot i que tota aquesta experiència pugui resultar **innombrable** per a la dona que la percep”*

“Les emocions són intenses, insòlites, amb transformacions en els processos de pensament”

Durant els cursos de preparació al part **ningú ens prepara** per a aquell aspecte del puerperi que comporta *“el brutal **encontre amb** la pròpia ombra –l’**inconscient**- quan aquest **encontre** és **indefectible, sorprenent i precipitat**”*

EL PUERPERI, estat d'alteració de la consciència

Durant el puerperi ens trobem en un *“estat emocional lligat a l’alteració de la consciència que es caracteritza pels canvis de percepció que abasten tot l’espectre sensorial”*

*“Podem estar desbordades per imatges viscudes de la nostra **història personal**. La consciència es veu modificada en experimentar sensacions aclaparadores, **sense perdre el control de la realitat quotidiana**”*

*“Durant el puerperi **vivim dues realitats emocionals** alhora: és possible passar de la pau celestial al terror i la desesperació”*

“No hi ha paraules per explicar aquestes vivències que, per les seves estranyes característiques, titllem de bogeries”

Puerperi (0-2): estat de fusió emocional

*“La **fusió emocional** de la mare amb el seu fill/a és allò que **garanteix la cura** que aquesta dona estarà en condicions de prodigar per a la supervivència de la cria”*

*“A més a més de la fusió emocional entre mare i nadó, es produeix un **altre fenomen fusional** entre la mare i l'**àvia materna** -aquella mare que ens va criar-.*

“S’actualitza la vivència d’aquell moment passat en el que vivíem la fusió des de l’altre costat”

“També es podria dir que la mare està fusionada amb la vivència del nadó que ella va ser”

Puerperi (0-2 anys): pèdua d'identitat

Durant el puerperi “la mare perd la seva identitat, els seus llocs d'identificació o de referència coneguts, en algunes ocasions el seu lloc de treball, el seu temps d'oci, algunes amistats, la seva llibertat personal”

“Quan projectem una mudança a un altre país, preveiem un període d'adaptació, l'aprenentatge d'un altre idioma, l'acceptació d'altres codis de convivència, l'absència d'amics i tot un món nou per descobrir”

“L'arribada del primer fill/a produeix en les dones una pèrdua d'identitat similar, encara que no és exactament com mudar-se a un altre país:

és mudar-se a un altre planeta !”

EL PUERPERI, pèrdua d'identitat (0-2)

”Les parteres tenim la sensació d’haver embogit per a sempre: els sorolls són immensos, les ganes de plorar constants, tot ens molesta, creiem haver perdut les capacitats intel·lectuals, racionals”

“Les dones som les primeres sorpreses en reconèixer que el nostre lloc de treball, algunes amistats, els llocs de diversió, els interessos personals que fins fa pocs dies consumien la nostra energia, es converteixen en simples records ofegats per plor del nostre nadó que ens reclama”

EL PUERPERI, vivint en 2 móns alhora (0-2)

*“Les dones vivim com si ens trobéssim **fora del món concret** però amb l’obligació de seguir funcionament amb les seves regles”.*

*“No ens trobem en condicions de prendre decisions domèstiques. Vivim com si visquéssim fóra del món perquè ... evidentment **vivim dins del món del nadó !**”*

”Aquesta realitat ens espanta i creiem que mai més no tornarem a ser la dona meravellosa, activa, encisadora, intel·ligent i elegant que hem construït amb tanta dedicació (...) tenim la sensació d’haver “perdut el tren”, d’haver-nos quedat fora del món (...) tampoc no comptem amb gaire ajuda externa, ja que la nostra societat desconeix profundament l’essència del nadó humà”

"Els nadons són éssers fusionats amb la mare a nivell emocional perquè per a "ser" necessiten entrar en fusió emocional amb la seva mare" (o figura substitutòria)

"Tot allò que la mare sent, allò que recorda, allò que rebutja (...) el nadó ho viu com a propi. Perquè en aquest sentit són dos éssers en un"

"Tota experiència concreta, subtil, harmònica o atemoridora que viu el nadó, la mare la viu com a pròpia"

De la fusió a la separació: "A partir dels 2 anys s'inicia, de forma natural, una lenta separació emocional que es perllongarà fins l'adolescència (13-14 anys)"

4

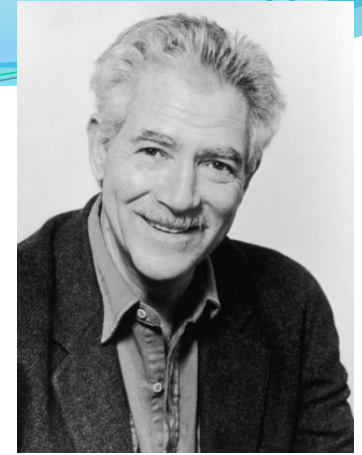
Les necessitats de suport emocional de les noves mares

Els grups de suport a la criança

Necessitats de SUPORT de les noves mares

segons Daniel Stern

“Les mares, immediatament després del naixement, tenen una profunda necessitat, conscient o no, de rebre suport psicològic”

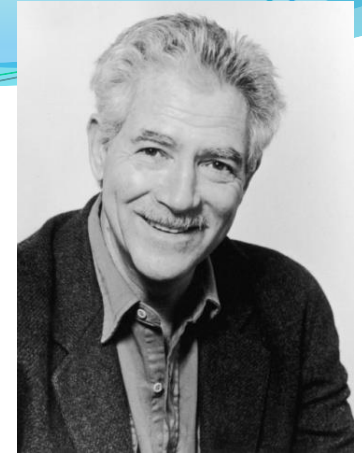
“Les noves mares tenen una necessitat extraordinària d’entrar en contacte amb altres dones, especialment d’una altra dona que tingui més experiència en el tema de la maternitat”

“Necessiten rebre suport, seguiment, confirmació, sentir-se segures i poder confirmar o reafirmar les seves experiències maternes”

“Per això manifesten una necessitat urgent d’observar altres mares en acció i de recollir i intercanviar informació”

Necessitats de SUPORT de les noves mares

“La solitud i l’aïllament que tantes mares senten quan s’enfronten al canvi tant important que comporta la maternitat succeeix en el seu món interior”

Daniel Stern

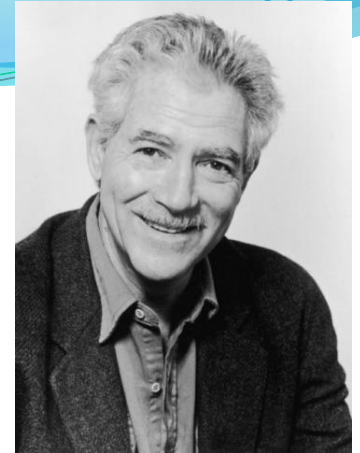
“Les mares necessiten validar la seva idoneïtat i cerquen un grup de suport de persones de la família i/o amistats, amb qui mantindran contacte personal o telefònic”.

“És bàsica la necessitat de confirmació i i alè per part d’altres mares. Això pot implicar l’haver de confrontar la relació amb la seva pròpia mare i decidir què és el que repetirà o rebutjarà a l’hora de relacionar-se amb el seu fill”

Necessitats de SUPORT de les noves mares

segons Daniel Stern

“Les noves mares necessiten un entorn psicològic especial, una “matriu de suport”.

“Alguns psicòlegs i psiquiatres clínics l’anomenen un “ambient de contenció”, com si la mare estigués acollida per una abraçada contenidora”

“La matriu de suport té sovint com a centre una figura materna benigna, que pot assumir els rols positius d’una mare sense les inevitables facetes negatives (...) De ben segur, la seva influència serà decisiva en el futur rol com a mare”

“Els contactes de suport amb una altra dona no són un luxe sinó una necessitat psicològica” (Daniel Stern)

Les mares tenen necessitat de relacionar-se amb altres mares

“Els vincles amb altres mares són essencials. Solen centrar-se en qüestions pràctiques com la cura del nadó, més que en qüestions íntimes sobre la identitat de la mare”

Naomi Stadlen

“Quan les mares intercanvien histories sobre les dificultats de les primeres setmanes després del part, comencen a sentir-se més fortes (...) tot i que quan una mare aprèn quelcom d’una altra, només li resulta útil una petita part de la informació”

“Una mare necessita demanar informació, però no li cal un paquet de consells: la gent que li dóna consells no pot conèixer tots els detalls de la seva situació”

Es mares tenen necessitat de comprensió emnocial

“Les mares es queixen del seu aïllament físic, però és evident que pitjor que l'aïllament físic és no sentir-se compreses”

“Aquest aïllament sorgeix perquè els resulta difícil comunicar la seva experiència als altres”

“La majoria de vegades necessiten comprensió però... sense cap consell”

“Normalment no cal dir-li el què ha de fer, ja que pot desmoralitzar-la més i, en cap cas, l'ajuda a aprendre”

Naomí Stadlen

Les mares necessiten disposar de temps i confiança

“Una mare necessita temps per adaptar-se a la maternitat, juntament amb la seva parella”

“Necessita confiança per a experimentar i canviar d'opinió unes quantes vegades”

“Necessita comprovar que algunes de les seves idees funcionen”.

“Després de llargs i solitaris períodes de confusió, de cop i volta descobreixen que estan començant a comprendre els seus nadons”

“A mesura que creixen els fills, creix la seva confiança”

Naomí Stadlen

Les mares tenen necessitat de suport

“Fa molt de temps s’esperava que una dona sense fills s’oferís a ajudar una amiga quan aquesta tenia un nadó”

“Actualment les dones se senten alliberades d’aquesta pressió tradicional, però aquesta nova llibertat deixa una dona tota sola, aïllada de les amigues, quan es converteix en mare

Lavors li pot resultar difícil aconseguir l’afecte i la comprensió de les seves velles amigues quan més les necessita” (la majoria estan ocupades treballant tot el dia) (...) És possible que les seves amigues no entenguin el que sent pel seu nadó, que s’ha convertit en una persona transcendental en la seva vida. (...)”

“Se senten com si haguessin travessat una línia divisòria, i quan miren cap a l’altre costat veuen a aquelles amigues en un estat d’ignorància que no els costa de reconèixer”

Les mares tenen necessitat de consol

“El consol humà és una de les millors forces que podem oferir-nos els uns als altres.

Es pot donar de forma casual a través d'un somriure, una carícia, unes poques paraules, fins i tot mitjançant el silenci.

“El consol és molt eficaç. No sol alterar la causa dels nostres problemes, però fa que ens trobem més capaços d'enfrontar-nos-hi”

Naomí Stadlen

Paper del professional dels grups de suport

“El rol del professional ha de ser enfortir la confiança de les mares en elles mateixes per a que cadascuna trobi el seu propi camí”

Naomí Stadlen

“Les mares declaren amb freqüència que un somriure amistós d’alguna persona del carrer , o un comentari amable les ajuda a sentir-se recolzades i segures de sí mateixes la resta del dia”

“El miracle és que les mares aconseguixin sobreviure en un món dominat pels experts” (Naomí Stadlen)

Una mare necessita temps A una mare no li calen consells

Naomí Stadlen

“Normalment no cal dir-li a una mare el que ha de fer ja que pot desmoralitzar-la més i en cap cas l’ajuda a aprendre.

“Una mare necessita sentir-se relativament segura per arriscar-se a tenir dubtes.

*“Al principi, el fet de ser la responsable del seu fill/a, a una mare li provocarà por. Però una mare pot prendre decisions per sí mateixa perquè **ningú més que la mare pot conèixer millor al seu fill/a**”*

“La gent que li dóna consells no pot conèixer tots els detalls de la seva situació i, normalment, no ha de viure amb les conseqüències dels seus consells a llarg termini.

A una mare no li calen consells

“Una mare necessita temps per adaptar-se a la maternitat, juntament amb la seva parella.

“Necessita confiança per a experimentar i canviar d’opinió unes quantes vegades.

“Necessita comprovar que algunes de les seves idees funcionen.

“La principiant més insegura i indecisa pot convertir-se com el temps en una mare extraordinària.”

Naomí Stadlen

El grups de suport a la criança

Laura Gutman

*“Si busquem altres mares que també van en busca d’un lloc en el món, **descobrim que no estem soles**, que els temors i les preocupacions són similars i que **intercanviar experiències ens enforteix**”*

*(Tot i que a vegades **“No hi ha paraules per explicar aquestes vivències”**)*

*“Quan les mares trobem llocs on el que ens passa, no només és **compartit**, sinó que a més és aconsellat, el puerperi deixa de ser un monstre temut per a passar a convertir-se en una **màgica travessa**”*

*“Un grup de suport **permet que flueixin** els estats regressius, **les intuïcions i emocions**, revalorant socialment les facetes de la nostra personalitat que estaven amagades i que, en posar-les en evidència, ens completen”*

L'ofici d'acompanyar mares

per Laura Gutman

*“Els professionals que tenim l'oportunitat de treballar amb mares, famílies o infants molt petits, tenim com a principal tasca la d'acompanyar, traduir i, per damunt de tot, oferir recursos per a privilegiar l'encontre de els mares amb la pròpia ombra”
(és a dir, amb l'inconscient)*

En els grups de suport a la criança, les mares descobreixen que ...

“la nostra societat desconeix profundament l'essència del nadó humà”

Laura Gutman

L'ofici d'acompanyar mares i nadons

*“L'essència de l'ofici d'ajudar les mares amb nadons és **acompanyar**, traduir i, per damunt de tot, mostrar amorosament allò que emergeix de l'insconscient”*

*“Donat que mare i nadó estan fusionats, **no podem mirar l'infant sense mirar també la mare** o viceversa: no podem mirar la mare sense mirar també el nadó*

*Perquè **el nadó és part de la realitat emocional de la mare**. I viceversa, la mare és part de la realitat emocional del nadó*

La realitat emocional de la mare es manifesta damunt el cos del nadó”

L'ofici d'escoltar amb empatia

per Laura Gutman

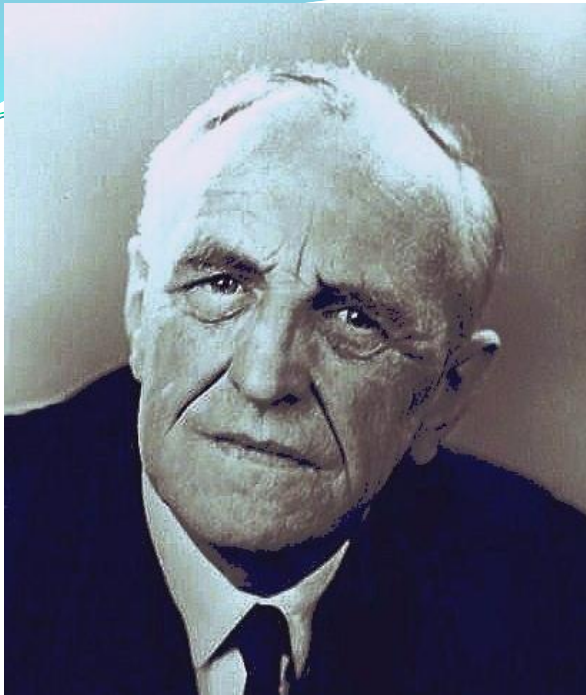
“Els consells no tenen sentit si no guarden estreta relació amb la història emocional de cada dona (...)

Sabem molt poc si el que suggerim no es recolza en un mínim coneixement de la història personal de cada mare.

La única que sap –sense saber que en sap- és la mare.

*Per això el **principal suport** consisteix a ajudar-la a acceptar i **valorar** les seves necessitats i la seva **intuïció** per a prendre decisions respecte a la criança del seu nadó.*

Hi ha milions de bones maneres de criar als fills/es, tantes coma a mares hi ha al món, en la mesura en que ho practiquin amb total sinceritat amb sí mateixes”

DONALD WINNICOTT

(1896-1971)

Pediatre, psiquiatre
i psicoanalista anglès

Mare i nadó han de ser atesos conjuntament

“Durant el primer any de vida, mare i nadó constitueixen una unitat psíquica”.

“El nadó no es pot considerar com una unitat psíquica independent de la mare, a l’igual que una mare no és tal sense un fill: per tant, han de ser atesos conjuntament”

WINNICOTT va centrar els seus estudis en la relació mare-nadó i en l’evolució posterior de l’infant a partir d’aquesta relació

5

El paper del pare en la criança

El paper del PARE segons Laura Gutman

“Per a un funcionament familiar equilibrat és necessari que el pare operi com a sostenidor emocional de la mare ”

“La mare ha de sostenir el nadó mentre que el pare sosté emocionalment la mare per a que aquesta pugui sostenir emocionalment el nadó”

“Una mare sostinguda podrà sostenir el nadó, mentre que una mare desemparada es podrà ofegar en un got d'aigua”

“No és necessari que el pare estigui dins el remolí emocional perquè no és la seva funció. Al contrari, es necessita algú que mantingui la seva estructura emocional intacta sostenint el món material per a que la mare no es vegi obligada a abandonar el món emocional en el que es troba submergida”

El paper del PARE

segons Laura Gutman

“Les dones solem confondre ‘suport emocional’ cap a nosaltres mateixes amb ‘ajuda concreta’ en la criança del nadó”

“Des de la solitud emocional, una mare reclamarà qualsevol cosa, en qualsevol moment, sense quedar mai satisfeta, encara que el pare intenti banyar el nadó, el dugui a passeig o es desperti de nit per a calmar-lo”

“Per a un funcionament familiar equilibrat és necessari que el pare operi com a sostenidor emocional de la mare”

El paper del PARE

segons Laura Gutman

Si el pare canvia el bolquer està molt bé. Però el pare no ha de maternar sinó que ha de sostenir emocionalment la mare en el seu rol de maternatge”

“No és necessari que el pare estigui dins el remolí emocional perquè no és la seva funció. Al contrari, es necessita algú que mantingui la seva estructura emocional intacta sostenint el món material per a que la mare no es vegi obligada a abandonar el món emocional en el que es troba submergida”

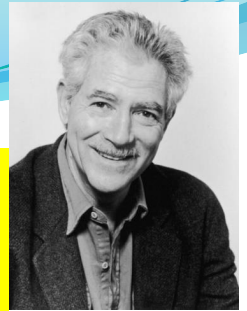
El paper del PARE

segons Laura Gutman

“Si el pare no pot oferir recolzament i suport emocional, la dona es veurà obligada a romandre connectada amb la vida social, amb les idees i el raonament, la tensió de guanyar diners, l’organització mental, segregant adrenalina.

I llavors ‘l’ombra tornarà a l’ombra’, perdent una preciosa possibilitat d’obertura i coneixement interior. En qualsevol cas, aquesta ombra apareixerà en el cos del nadó”

Com una nova mare veu al pare

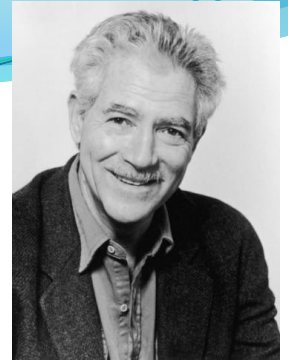

“En el període immediatament després del naixement, la manera de veure al seu marit es veurà alterada: s’interessarà més per les seves aptituds paternals envers el nadó, per la forma en que actua com a pare i com a parella, per la seva identitat com a pare.

De manera conscient o inconscient aquesta nova manera de veure’l serà un element clau per a valorar el seu atractiu com a home i com a parella”

“Als marits aquest canvi els resulta difícil de comprendre perquè se sol veure acompanyat d’una disminució del desig de sexe, almenys durant un temps, per part de la mare”

Com se solen sentir els homes (PARES)

Daniel Stern

“Quan neix un nadó, fins i tot en els millors casos, els pares poden sentir que han perdut quelcom de la dinàmica de la parella. D’alguna manera han perdut una certa exclusivitat”

“En la majoria dels casos, aquest sentiment de pèrdua és poc durador i, a mesura que va sorgint la nova família, també va sorgint un nou equilibri”

“A vegades algunes mares s’impliquen tant amb el nadó que arriben a excloure’s d’altres rols, fins i tot del de dona-companya, i en aquest cas els gelos del marit són comprensibles”

6

Les principales demandes de les mares

Moviment Mundial de Mares a Europa (www.MMMEurope.org)

Enquesta a 11.887 mares (Any 2010)

“Allò que importa a les mares a Europa”

Estat mares: 87 % viuen en parella; 8 % separades; 3 % solteres; 2 % vídues

Núm. fills: 1 fill = 24 %; 2 fills = 31 %; 3 fills = 22 %; 4 fills = 13 %; 5 fills = 10 %.

Ocupació: 50 % empleades; 23 % ames de casa; 8 % baixa maternal;
4 % jubilades; 3 % parades; 12 % = altres.

Edat mares: 19-25 anys = 1 %; 26-40 anys = 52 %; 41-55 anys = 36 %;
56-70 anys = 10 %; més 71 anys = 1 %

Estudis: Universitaris = 49 %; Post-secundaris = 37 %; secundaris = 13 %; primaris = 1 %

Idiomes (10): Francès (47 %), Espanyol (15 %), Alemany (9%), Húngar (8%), Anglès (6%),
Italià (5%), Holandès (4%), Suec (3%) Eslovac (2%), i Finlandès (1%)

Països (16): França, Bèlgica, Suïssa, Luxemburg, Espanya, Alemanya, Àustria,
Hongria, Regne Unit, Irlanda, Malta, Itàlia, Països Baixos, Suècia,
Luxemburg, i Finlàndia.

NOTA: El 90 % de les mares que van respondre diuen estar “satisfetes” o “molt satisfetes” com a mares, i diuen mantenir unes bones relacions familiars amb la parella i amb els fills. Segons les mares, els factors més importants que garanteixen el seu benestar són les relacions estables i harmonioses dins la família així com poder disposar de temps suficient per a estar amb els fills o amb la parella.

“Allò que importa a les mares a Europa”

RESUM DE L'ENQUESTA (2011)

Moviment Mundial de Mares a Europa (MMMEurope)

- 1.- **Quan una dona es converteix en mare, experimenta un canvi profund i irreversible en la seva visió de les coses, en les seves prioritats i preferències.**
- 2.- Per a les mares és de vital importància el benestar dels seus fills. Per això, **quan els fills són menors de 3 anys, un alt percentatge de mares **desitgen no treballar** de manera remunerada i **ocupar-se personalment dels fills** durant tota la jornada diària:**
 - * **76,5 %** de 0-1 anys
 - * **57,5 %** de 1-3 anys.
 - * **37,0 %** de 4 a 6 anys

“Allò que importa a les mares a Europa”

Resum de l'Enquesta

Moviment Mundial de Mares a Europa (MMMEurope)

3.- La majoria de les mares, a mida que els fills es fan grans, desitgen participar en el mercat del treball remunerat combinant **feina a temps parcial** amb la cura dels fills i la família, variant les proporcions segons edat i número de fills:

- * **12,5 %** de 0–1 any
- * **31,5 %** de 1–3 anys
- * **52,0 %** de 4–6 anys

El grup de mares que, en algun moment de la vida prefereixen combinar feina remunerada a temps parcial i cura de la família és el grup més nombrós de mares (63 %), mentre que les que prefereixen treballar a **temps complet** és el grup minoritari (**11 %**).

A partir del tercer fill, la majoria de les vegades les mares reconsideren l'ús del seu temps i sovint opten a favor de la família. Llavors el seu nivell de satisfacció augmenta amb aquesta elecció.

“Allò que importa a les mares a Europa”

Resum de l'Enquesta

Moviment Mundial de Mares a Europa (MMMEurope)

4.- En les actuals circumstàncies, és difícil criar i educar els nens tenint una ocupació remunerada a temps complet.

Per això, **més de 2 de cada 3 mares preferirien una feina a temps parcial**, però només 1 de cada 3 té aquesta oportunitat

Les mares rebutgen que la seva vida estigui controlada per la imposició d'un model estandaritzat basat exclusivament en criteris econòmics.

5.- Les mares desitgen tenir l'opció d'escollir de quina manera volen tenir cura de la seva família (a temps complet, a temps parcial, etc.).

Preferències en l'ús del TEMPS de les mares segons l'edat dels fills

Dades enquesta *“Allò que importa les mares a Europa”*

	Dedicació a la família a temps complet	Combinació família i feina remunerada a temps parcial	Feina remunerada a temps complet
Infants 0-1 any	76,50%	12,50%	11,00%
Infants 1-3 anys	57,50%	31,50%	11,00%
Infants 4-6 anys	37,00%	52,00%	11,00%
Adolescents	26,00%	44,00%	30,00%

“Allò que importa a les mares a Europa”

Resum de l'**Enquesta**

Moviment Mundial de Mares a Europa (MMMEurope)

6.- Tenint en compte la caiguda de la natalitat i les necessitats demogràfiques d'una societat envellida, les mares consideren que **és necessari escoltar les mares** i respectar i valorar el paper que realitzen

7.- Les mares **diuen que reben ajuda del seu marit/parella** i d'altres familiars per a l'atenció dels fills i les tasques domèstiques.

Les mares diuen que també dediquen part dels seu temps a ajudar a altres familiars i veïns i que realitzen voluntariat a la comunitat

“Allò que importa a les mares a Europa”

Resum de l'**Enquesta**

Moviment Mundial de Mares a Europa (MMMEurope)

- 8.- Quants més fills tenen les mares, més **depenen de l'ajuda econòmica present i futura** del marit/parella (inclosa la jubilació)
- 9.- Les mares desitgen que, després del període d'embaràs i criança dels seus fills, **puguin elegir** quan i de quina manera retornar al mercat de treball remunerat, per a la qual cosa sol·liciten que se'ls **faciliti aquest retorn**.
- 10.- Durant la jubilació, són moltes les mares que ajuden als seus familiars grans i fan voluntariat.

Principals demandes de les mares

Resum de l'Enquesta: "Allò que importa a les mares a Europa"

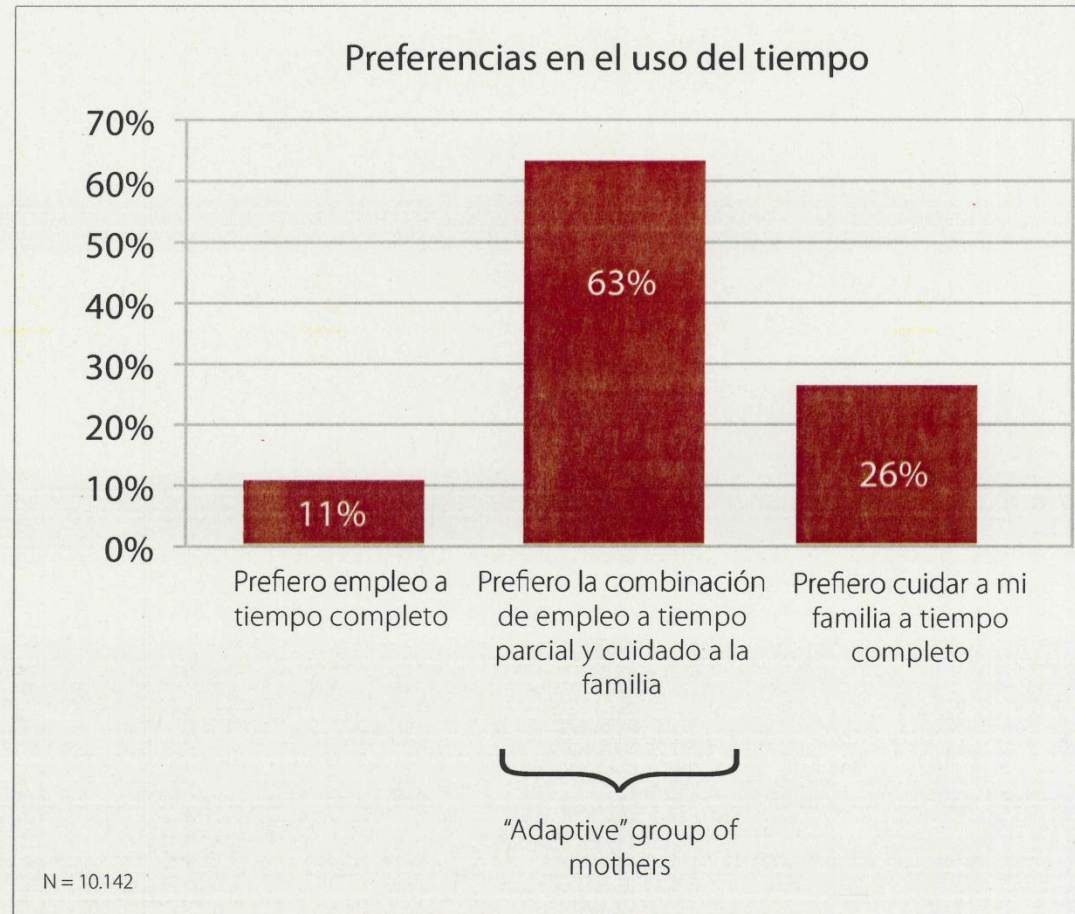
Primera demanda de les mares: **TEMPS**

Necessiten temps per a ocupar-se dels seus fills i per això demanen mesures per a millorar l'equilibri entre vida professional i familiar:

- a) una prestació econòmica que els permeti disposar de temps suficient per a cuidar i educar els fills sobretot quan els fills són petits i són a casa
- b) Prolongació de la baixa maternal i la baixa paternal
- c) més oportunitats de poder optar a un treball a temps parcial, sense penalitzacions en terme de pensions i d'oportunitats de reintegrament en el mercat de treball
- d) major flexibilitat en els horaris laborals que tinguin en compte els horaris escolars i les vacances. Llocs de treball flexibles com el teletreball
- e) política fiscal de suport a famílies i reducció de l'IVA per a béns i serveis a infància

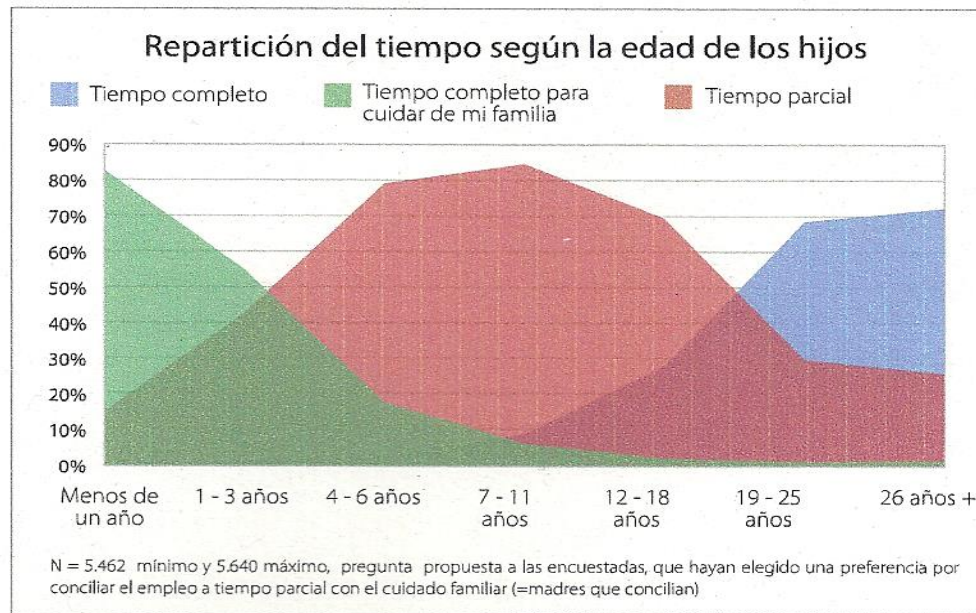
La mayoría de las madres prefieren conciliar un trabajo a tiempo parcial, con las actividades del cuidado a la familia.

- 1 de cada 10 encuestadas ha se ha inclinado por el trabajo a tiempo completo.
- 3 madres de cada 5, quieren combinar el trabajo a tiempo parcial con el cuidado familiar.
- 1 de cada 4 desea ocuparse de su familia a tiempo completo.
- Para el 89% de las madres, es esencial ocuparse personalmente de la familia (63% y 26%).
- Pero el 74% quieren, además un empleo a tiempo parcial o a tiempo completo (11% y 63%).
- Las madres más jóvenes manifiestan una preferencia mayor por las actividades de cuidado a la familia a tiempo completo.

Las preferencias del uso del tiempo del grupo de madres «que concilian» están en función de la edad de los niños.

- En el grupo de madres que concilian (combinación de empleo a tiempo parcial y actividades de cuidado a la familia), la utilización del tiempo depende de la edad de sus hijos.
- Cuando sus hijos tienen de 0 a 1 año, el 20% quiere trabajar a tiempo parcial y el 80% prefiere ocuparse de él a tiempo completo.
- Cuando los hijos tienen de 1 a 3 años, el 50% quiere un empleo a tiempo parcial y el 50% cuidar de sus hijos a tiempo completo.
- Cuando sus hijos tienen de 4 a 6 años, el 80% prefiere un empleo a tiempo parcial.
- Durante la adolescencia, el 70% de las madres prefieren el empleo a tiempo parcial y el 30% a tiempo completo.
- El 84% de las madres estima que no es conveniente que se deje a un adolescente solo después del colegio.
- El 70% de las madres quieren un empleo a tiempo completo sólo cuando el hijo alcance los 18 años.

Del total de las madres encuestadas, el 76% quiere ocuparse a tiempo completo de su hijo de 0-1 año, y el 57% también del de 1-3 años. Esto desciende al 37% cuando los niños alcanzan la edad escolar (4-6 años).*

* Para más información del cálculo utilizado, consultar « Facts & Figures: Encuesta de Madres en Europa 2011 » en www.mmm europe.org

Principals demandes de les mares

Resum de l'Enquesta: "Allò que importa a les mares a Europa"

Segona demanda: POSSIBILITAT D'ELECCIÓ

- a) Demanen poder gaudir -mares i pares- de la possibilitat d'elegir si volen cuidar per si mateixos els seus fills a la llar (a temps parcial o complet) abans de l'edat escolar, i que la seva elecció pugui ser econòmicament factible
- b) Demanen majors oportunitats de treball a temps parcial
- c) Demanen la possibilitat d'interrompre la carrera professional -a fi de disposar de més temps per als fills- i que no es penalitzi en el càlcul de les pensions
- d) Més i millors escoles bressols, fins i tot ubicades en centres de treball

Principals demandes de les mares

Resum de l'Enquesta: "Allò que importa a les mares a Europa"

Tercera demanda: **RECONeixEMENT SOCIAL**

Major reconeixement per part de la societat respecte la importància de la maternitat, la criança i la cura de la família. Demanda de diverses mesures:

- a) millora de l'equilibri entre la vida professional i la familiar per a que les mares que ho desitgin puguin ocupar-se dels seus fills i educar-los.
- b) considerar les famílies com una font de cohesió social
- c) major reconeixement del treball familiar no remunerat. Mesures com:
 - * incloure el treball no remunerat en el càlcul del PIB per a una major presa de consciència de la seva importància
 - * reconèixer el treball a la llar i incloure les interrupcions en la carrera professional en el càlcul de les pensions
- d) major reconeixement del treball a temps parcial:
 - * no penalitzar-lo en el càlcul de pensions
 - * majors oportunitats per a la reintegració al mercat de treball

7

Heterogeneïtat en les opcions de les dones en relació a la maternitat

Heterogeneïtat en les opcions de les dones en relació a la maternitat

Classificació de CATHERINE HAKIM. GB. Any 2000

Contra la impressió que sovint han proporcionat els investigadors de les ciències socials, de que les dones formen un grup homogeni que intenta combinar treball i vida familiar, avui en dia, en tots els **països desenvolupats s'observa una diversitat d'opcions de les dones:**

- 1.- Dones que volen centrar la vida en la maternitat i la família
- 2.- Dones que volen conciliar fills i professió laboral
- 3.- Dones que desitgen no tenir fills
(poden viure soles com a solteres o viure en parella)
- 4.- Dones que voldrien tenir fills però no ho aconsegueixen
(decideixen quedar-se sense fills o bé els acaben adoptant)

Quantificació de la heterogeneïtat d'opcions

Classificació de **CATHERINE HAKIM**. GB. Any 2000

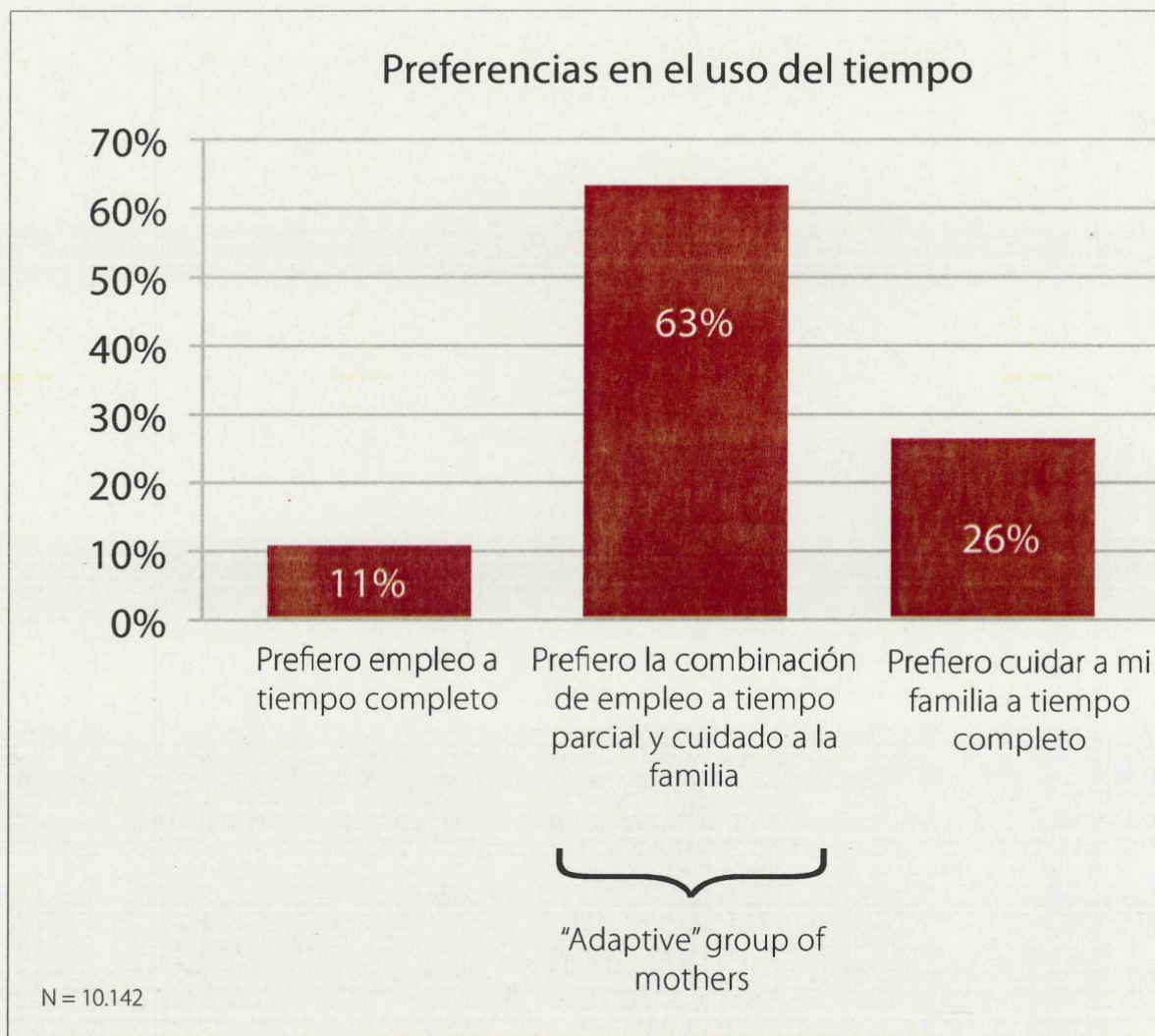
- A) 20 %** Dones “centrades” en la llar familiar
(variació entre 10-30 %)

- B) 60 %** Dones que s'adapten a les circumstàncies i que intenten conciliar fills i professió laboral
(variació entre 40-80 %)

- C) 20 %** Dones “centrades” en el món laboral i professional
(variació entre 10-30 %)

La mayoría de las madres prefieren conciliar un trabajo a tiempo parcial, con actividades del cuidado a la familia.

- 1 de cada 10 encuestadas se ha inclinado por el trabajo a tiempo completo.
- 3 madres de cada 5, quieren combinar el trabajo a tiempo parcial con el cuidado familiar.
- 1 de cada 4 desea ocuparse de su familia a tiempo completo.
- Para el 89% de las madres, es esencial ocuparse personalmente de la familia (63% y 26%).
- Pero el 74% quieren, además un empleo a tiempo parcial o a tiempo completo (11% y 63%).
- Las madres más jóvenes manifiestan una preferencia mayor por las actividades de cuidado a la familia a tiempo completo.

Quantificació de la heterogeneïtat d'opcions

Classificació de **CATHERINE HAKIM**. GB. Any 2000

A) DONES CENTRADES EN LA LLAR FAMILIAR (= 20 %)

- Troben la seva identitat i plenitud en l'educació dels fills i en la gestió de la llar. La seva prioritat és la vida de la família i l'atenció als fills.
- Moltes d'elles tenen experiència en el món lboral, però elegeixen apartar-se'n –amb la possibilitat de tornar-hi més endavant- per a ser mares a temps complet
- Comparteixen la convicció de que cuidar i educar dia a dia els seus fills és l'activitat més important de la seva vida. I en fer-ho obtenen un profund sentiment de realització personal
- Solen tenir estudis (bagatge cultural)

Quantificació heterogeneïtat d'opcions.

Classificació de **CATHERINE HAKIM**. Any 2000

B) DONES QUE S'ADAPTEN A LES CIRCUMSTÀNCIES (= 60 %)

- És un grup divers. Inclou totes les dones que volen combinar treball i família
- Mentre les que tenen 1 fill carreguen més la balança del costat de la professió
- Quan tenen 2 fills solen donar prioritat a la vida familiar. En aquest cas solen treballar a mitja jornada i solen estar més dedicades, psicològicament i físicament, a la vida domèstica més que al seu treball o professió
- Solen tenir estudis però les seves carreres professionals són més inestables i no planificades
- Volen treballar però sense estar totalment implicades en una carrera professional. No tenen una intenció clara de treballar d'allò que han estudiat

Quantificació heterogeneïtat d'opcions.

Classificació **CATHERINE HAKIM**. Any 2000

c) DONES CENTRADES EN MÓN PROFESSIONAL I LABORAL (=20%)

- Grup que concentra les dones sense fills
- Principal prioritat és l'ocupació o les activitats en el terreny públic (política, esports, arts ...). Troben la seva plenitud en l'èxit professionals, ja sigui en els negocis, en la política o en les professions liberals
- Estan totalment implicades en la seva feina. Consagren la seva vida a la seva carrera professional
- Han fet una forta inversió en estudis univesitaris i s'han preparat i format de cara a una ocupació o activitat determinada
- Es consideren a sí mateixes independents, aventureres, i satisfetes amb el seu destí
- Són felices soles o en parella: Les seves ambicions xoquen amb vida familiar (fills)
- No obstant això, algunes reconeixen que si algun dia arribessin a tenir una família i una llar acollidora els podria arribar a aportar un veritable sentiment de realització professional

Conclusió:

Totes les famílies són vulnerables

La vulnerabilitat de les famílies amb infants petits no guarda relació amb el nivell socioeconòmic o cultural, tot i que unes condicions adverses poden empitjorar la situació

Tot allò que envolta el naixement i els primers 2 anys de vida conformen un **període crític** del cicle vital de les persones.

Convertir-se en mare o pare és una **experiència vital, intensa i profunda**, plena de sensacions, sentiments i emocions difícils d'entendre i d'explicar.

Un complex procés mental i emocional condueix a la construcció d'una **nova identitat** amb una nova actitud mental que modifica els pensaments, les conductes, la relació amorosa de la parella i la pròpia escala de valors.

La criança

La criança és molt més que l'aspecte més visible de les tasques físiques que garanteixen la supervivència del nadó

La **dificultat i la complexitat** de la criança rau en aquells aspectes invisibles o intangibles que garanteixen la identificació i compenetració amb el nadó (empatia), el reconeixement de les seves necessitats d'índole física i emocional i la satisfacció de les mateixes.

L'aspecte més decisiu de la criança és aquell **lligam emocional** anomenat **vinclle afectiu d'aferrament** que s'estableix entre el nadó i la mare, el pare i/o persones que en tenen cura, així com la **qualitat de les interaccions** que es donen entre ells

De la **qualitat de la criança** (sensació de seguretat que tingui l'infant respecte la seva integritat física, establiment de vincles afectius forts i estables amb les persones cuidadores, suficients estimulacions sensorials i de qualitat ...) dependrà el major o menor desenvolupament del **neo-còrtex** cerebral, l'actitud cap a la **descoberta** de l'entorn, l'establiment de **relacions personals** satisfactòries i la major o menor **capacitat per a l'aprenentatge**

De la qualitat de la criança també en dependrà una societat amb major o menor igualtat d'oportunitats, benestar o conflicte social

Per a gairebé totes les mares i pares de la nostra societat la maternitat i la criança representen un **enorme esforç físic i mental.**

La majoria de famílies no solen estar en condicions de **fer front en solitari** a les responsabilitats que comporta la criança i l'educació dels fills petits.

8.- Propostes per a una política pública

Per a compensar la vulnerabilitat de tots els membres de la família en el seu trànsit per aquesta etapa crítica del seu cicle vital, calen diverses mesures de protecció social per a evitar que visquin amb dificultat i solitud aquest període tan transcendental en les seves vides

Mesures de política pública

1.- Avenços en les llicències parentals, més generoses en temps, prestacions econòmiques i protecció laboral, i amb elements de transferibilitat

2.- Una xarxa de serveis d'acompanyament i suport a les famílies com són els Espais familiars de criança 0-3

Aquestes mesures s'emmarquen en una **política pública de suport a les famílies** des del nou paradigma de l'ètica de la cura i la inversió social

Caldria considerar les polítiques públiques de suport a les famílies durant la criança com una inversió social enlloc d'una despesa

James Heckman, premi Nobel d'Economia, va demostrar que la **inversió** durant el **període d'embaràs i primers 4 anys** de vida és un **10 % més rendible** per a la societat que la realitzada en ciutadans adults

9

***Què necessiten les FAMÍLIES
amb infants molt petits ?***

Hi ha diverses característiques que són inherents al procés de gestació de l'ésser humà

- 1.- L'embaràs és un **mecanisme d'acció retardada** (similar a una petita “bomba de rellotgeria”) que indefectiblement “esclata” a partir del naixement del nadó
- 2.- Comporta diversos **naixements simultanis**:
 - Naixement **nadó**
 - Naixement **mare** a nivell **biològic** i a nivell **psicològic** = **nova identitat** (central)
 - Naixement **pare** (ídem)
 - Naixement **família**: la parella es transforma en família = **inestabilitat / fragilitat**
- 3.- El nadó humà neix **molt immadur** = considerar que tots els nadons són **prematures**
- 4.- En néixer, el nadó és **pura biologia** (és un **mamífer**)
- 5.- Els mecanismes biològics que intervenen en la gestació i en el part són els mateixos de la resta de mamífers superiors: **només funcionen correctament si la cria no és separada de la mare**
- 6.- Quan es troba en contacte amb la mare, **és l'activitat de la cria la que activa les respostes cuidadores de la mare.**

CONCLUSIÓ: En aquest període de la vida **tots els membres de la família són vulnerables**. Totes les famílies són vulnerables, (amb independència del seu nivell socioeconòmic o cultural): estem davant d'una **“VULNERABILITAT UNIVERSAL”**

Necessitats de les mares quan tenen un nadó

- **TEMPS** per a dur a terme les tasques de criança i educació, per **aprendre** a desxifrar el llenguatge biològic del nadó i **respondre** adequadament a les seves necessitats
- **COMPRESIÓ I SUPORT EMOCIONAL** de la parella, de la pròpia mare (**àvia**), dels professionals, dels **amics** i de la comunitat. Proximitat emocional que doni seguretat i confiança, que ofereixi comprensió, **contenció**, consol, suport i **acompanyament** emocional.
- **PROTECCIÓ DE LA FAMÍLIA i estabilitat emocional**
- **PROTECCIÓ SOCIAL I ECONÒMICA** (seguretat econòmica)
- **RECONeixEMENT SOCIAL** de les **funcions maternals** i de la **complexitat** de les **tasques de criança** (per part de la parella, de la família extensa, dels amics i de la societat)

Necessitats de les mares quan tenen un nadó

- **PERTINENÇA A UNA GRUP** o xarxa social per poder **compartir la criança amb altres persones.**

Relacions socials, **preferentment amb persones que es troben en la mateixa situació**, amb qui és més fàcil **compartir** sentiments, vivències i preocupacions de la criança/educació.

- **NO AÏLLAMENT SOCIAL:** construcció d'una **xarxa social** nova o recuperació de la d'abans naixement (laboral/amics)

Necessitats de les mares quan tenen un nadó

- **ENTORN FAVORABLE A APRENENTATGE TASQUES DE CRIANÇA/EDUCACIÓ I AL CREIXEMENT PERSONAL**
 - Obtenció informació/orientació/assessorament q. afavoreix aprenentatge i/o transmissió cultura de criança
 - Lloc on poder expressar sentiments, alegries, tristeses, dubtes sense ser jutjat ni alliçonat
 - Possibilitat d'aprendre observant altres persones, maneres de fer, altres models d'interrelació, per poder confrontar la pròpia manera de pensar, actuar i interaccionar amb la de les altres persones
 - Possibilitat d'introspecció, reflexió i creixement personal
- **ENTORN FAVORABLE A LA SOCIALITZACIÓ DE L'INFANT**

10

Com a societat,

*¿què podem fer per **afavorir el millor entorn de criança i de desenvolupament dels infants molt petits ?***

1. Restablir l'hàbitat natural en el post-part immediat

- **Hàbitat natural** = contacte pell amb pell amb el cos de la mare des del primer moment
- En l'hàbitat natural les conductes instintives del nadó **activen** les conductes instintives de la mare
- **Període crític** = 2 h.
- **Vincle biològic** és la ruta més fàcil, el camí més planer
- *“Potenciar el part normal o natural + no separar la diada mare-nadó hauria de ser una **prioritat de la salut pública d'àmbit nacional**” (Nils Bergman)*

2. Restablir l'hàbitat social per compartir la criança

- Mai a la Història de la Humanitat les dones havien hagut de fer front a la criança amb tants **pocs suports** i tanta **solitud** com actualment passa a la nostra societat.
- Els **Espais familiars de criança** són **dispositius psico-socio-educatius** per **acompanyar** les famílies amb infants petits durant la criança. Tenen un cost molt més reduït que les Escoles bressol (10%)
- **Protegir la diada mare-nadó** i **oferir suport a les famílies**, per a garantir un entorn adequat i saludable per al desenvolupament del nadó, hauria de ser **una responsabilitat pública de la societat**

Hàbitat social espècie humana: **la TRIBU**

- Des de l'aparició del **gènere HOMO** (*Homo habilis*, *Homo erectus*, *Homo ergaster*, *Homo sapiens neanderthalis*, *Homo sapiens-sapiens*...) fa uns **2 milions d'anys**, l'ésser humà ha viscut el **99,6 % del temps en TRIBUS**, a la selva
- Fins la revolució industrial (fa tan sols **200 anys**), l'ésser humà sempre ha viscut en **grups familiars extensos**, de diverses generacions.

Durant el **99,99 %** de la nostra existència la criança s'ha dut a terme en un **ENTORN GRUPAL**

Tribu dels indis Yequana

Amaçones
(Veneçuela)

Als anys 70
aquesta tribu
seguia vivint a
l'Edat de Pedra

LIEDLOFF, Jean
(1975): El concepto
del continuum.

En busca del
bienestar perdido.

Ed. Ob Stare.

Tegueste (Santa Cruz
de Tenerife) 2003

Jean Liedloff

va estudiar aquesta
tribu als anys 70

Després de 5
expedicions va
escriure el llibre i va
concloure:

***“Els que
pertanyem
a la
civilització
occidental
hem
malentès
tràgicament
la nostra
naturalesa”***

11

Maternitat i feminismes

Primera onada feminista: XIX-XX

Final XIX fins anys 20 s.XX
Orígen Gran Bretanya+EUA

Reivindicacions
drets dones en
2 àmbits:

Àmbit Polític: lligat al **sufragisme** = reclamació **DRET DE VOT** dones: dret a ser escollides diputades i dret de propietat i dret a participar en esfera pública en plena igualtat amb els homes.

Assoliment dret de vot: GB=1918; EUA= 1919

Àmbit Reproductiu: reclamació dret a decidir sobre la pròpia vida: si volia o no volia tenir **FILLS**, quants i quan

Segona onada feminista: 1960 a 1980

Origen EUA amb el
*Moviment
d'alliberament de
les dones*

Objectiu
reivindicacions =
aconseguir la
igualtat

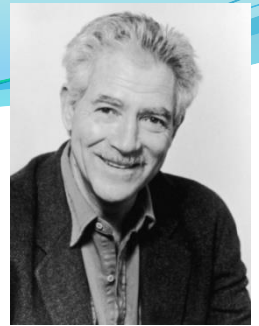

Àmbits:

- a) **Sexualitat i reproducció** (dret a l'avortament, lliure i gratuït)
- b) **Família**
- c) **Treball** (no discriminació econòmica, accés a totes les feines)

La maternitat i el moviment feminista

Comentaris de Daniel Stern a la 2ª onada feminista

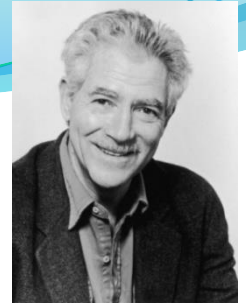
“En els darrers 30 anys (anys 60 a 90 a EUA), hom esperava que el moviment feminista hagués mostrat el camí per a examinar el món interior de les mares”

“El moviment feminista constituïa la força dominant a l’hora de reconèixer els drets de la reproducció i els drets de les mares en els llocs de treball, els temes centrals a l’hora de combatre la desigualtat d’ambdós sexes”

*“No obstant, per raons estratègiques, el moviment feminista va centrar la seva atenció en allò en que la necessitat d’assolir la igualtat era especialment clara i hi havia pressa –el lloc de treball, els esports i la política– més que en l’àrea més problemàtica de com **tenir cura dels infants**”*

La maternitat i el moviment feminista

Comentaris de Daniel Stern al moviment de la 2ª onada

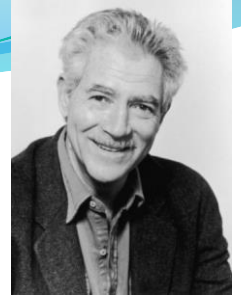
“Com a societat parlem fàcilment sobre els marejos dels matins, els dolors en els mugrons i la fatiga de la nova mare”

“Debatem públicament els beneficis de la lactància materna o artificial, i arribem a analitzar el dilema de les mares sobre si és adequat o no tornar a la feina i quan és el millor moment”

“Políticament lluitem per una millora del sistema sanitari i també per una millora de les baixes per maternitat, però emmudim davant els canvis traumàtics i sovint aclaparadors que travessa el món interior d’una mare”

La maternitat i la resta de la societat

vista per Daniel Stern:

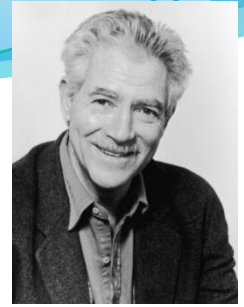
Les mares no saben descriure el seu món interior ni explicar-lo a altres persones

“M’ha sorprès (...) la dificultat que he trobat a l’hora d’analitzar el món interior de les mares.”

*“La meva impressió és que les mares individuals saben de forma **intuïtiva** que cada dia estan experimentant noves i apassionants sensacions –un amor intens, una necessitat de protecció, de tenir-ne cura i de nodrir una nova vida- però **rarament saben com explicar-s’ho a sí mateixes, i molt menys a altres persones**”*

La maternitat i la resta de la societat

vista Daniel Stern:

Les mares no són conscients que la seva experiència és comuna a totes les mares

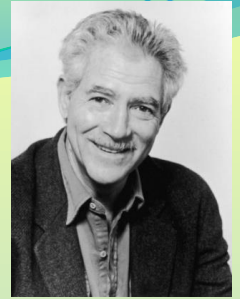
“Les noves mares sovint es qüestionen si les altres mares estan travessant per unes circumstàncies similars. Fins i tot si troben la companyia d’alguna altra mare dediquen massa temps a comparar i poc a intentar expressar els seus sentiments”

“He observat que, en general, les mares no saben en quin grau la seva experiència interna de la maternitat es comuna a totes elles i, per tant, no sabem com començar a parlar-ne”

(no tenen referents per a comprendre els propis sentiments i per això se’ls fa molt difícil poder explicar-los a altres persones)

La maternitat i la resta de la societat

vista per Daniel Stern:

Els professionals desconeixen l'essència de la maternitat

“Ni els professionals de la salut ni la societat en general han prestat atenció a aquesta íntima experiència psicològica”

“Entre els professionals de l'educació, els treballadors socials i, fins i tot entre els professionals de la psicologia i psiquiatria –més proclius a interessar-se pel món interior de les persones- hi ha un gran desconeixement de les vivències i emocions que envaeixen una dona quan es converteix en mare”.

“No contempen que la vida mental d'una dona canvia de forma important i que mai més serà la mateixa persona”

Tercera onada feminista: a partir dècada 1990

Engloba diversos moviments, amb visions diferents entre ells

Gran **diversitat** de pensament sobre la dona i el gènere

Constatació de que encara no s'ha assolit la plena **igualtat**

Constatació que el **patriarcat** normatiu continua existint

Els nous feminismes, en alguns aspectes, són l'**antítesi** de les **onades precedents**

Mirades feministes diverses a la maternitat/criança

Permisos
iguales e
intransferibles
de
nacimiento
y adopción

Defensen permisos
iguales i **intransferibles**

**PLATAFORMA DE MADRES FEMINISTAS
POR LA AMPLIACIÓN DE LOS
PERMISOS
TRANSFERIBLES**

www.plataformapetra.com

Defensen
permisos
transferibles

Moviment per la igualtat de dones i homes en la criança per aconseguir la igualtat en el món laboral

PPiINA (2005)- Plataforma por permisos iguales e intransferibles de nacimiento i adopción

Permisos iguales e intransferibles de nacimiento y adopción

Objetiu PPiINA = igualtat de dones i homes

- igualtat en l'accés al treball
- igualtat en la cura dels menors, des del naixement
- igualtat en la distribució de les tasques extralaborals
- Universalitat de l'educació 0-3 per a que les dones puguin reincorporar-se al mercat laboral

Moviment pel reconeixement social de la maternitat i la criança en família

Objectius Associació PETRA (2018)

- Prioritzar “**el bé superior del menor**” (la conciliació ha estat mal entesa)
- Reconèixer el **valor social de la maternitat i la criança** com una funció bàsica i necessària per al benestar de la societat
- **Situar la cura en el centre de la política social** per a fer més visibles les necessitats de criança: que el món laboral contempli la criança en família enlloc de subordinar-la a les exigències del mercat.
- **Maternitat i paternitat no són el mateix**: cal tenir en compte els processos sexuals i reproductius de les dones i respectar les diferències inherents a la fisiologia de la gestació, el part, el postpart, la lactància i l'exterogestació.
- La **diversitat de les famílies** requereix llibertat per organitzar-se i **escollir lliurement** el tipus de criança d'acord a les circumstàncies particulars de cada família. Per això els permisos siguin universals i transferibles
- Els primers 1000 dies de vida són, fonamentalment, una etapa de cures. Denuncia que les polítiques públiques **només** destinin pressupost a la creació i sosteniment de **places escolars** per institucionalitzar i externalitzar l'educació dels infants, amb unes ràtios molt elevades, la qual cosa **respon a una necessitat adulta i del mercat laboral**

12

*Som en una època de transició:
està canviant el **PARADIGMA**
que utilitzem per mirar i interpretar la realitat*

Definició de PARADIGMA

segons les ciències socials

Mentalitat i sistema de valors

(idees, pensaments, opinions, creences, punts de vista, percepcions...)

- **compartits** per una determinada societat o col·lectivitat
- durant un determinat **període de temps**
- **no es qüestionen** (s'assumeixen com a veraders o falsos)
- formen part d'una "**cosmovisió**" particular de "*la realitat*"
- determinen la forma en que els individus
 - **perceben i interpreten la realitat** (= "*la seva realitat*")
 - **responen a la percepció de "*la seva realitat*"**

PARADIGMA CLÀSSIC *(dominant fins final època franquista)*

INFÀNCIA: INVISIBILITAT social infants petits

- Poca rellevància dins el propi nucli familiar
- Nul·la rellevància en l'àmbit social

CRIANÇA: MANCA de RECONEIXEMENT social

- Infravaloració i manca de reconeixement de la maternitat i del rol de les dones
- Infravaloració i manca de reconeixement de les tasques de criança (= cura de persones)
- Infravaloració del paper de “home/pare” en la criança

PARADIGMA DOMINANT (a partir anys 90)

INFÀNCIA: VISIBILITAT social LIMITADA:

- al **Context escolar** (sector educatiu)
- Situacions de **vulnerabilitat social** (sector benestar social)

CRIANÇA: ESCÀS RECONeixEMENT social

- Predominança necessitats de **conciliació** laboral enfront criança en el context familiar.
- Predominança **rol treballador/a** respecte rol educador
- Prevalença **igualtat Home-Dona** respecte a infants
- Escàs reconeixement del rol dels progenitors com a educadors i al paper educador del nucli familiar
- Reconeixement dels progenitors com a col·laboradors dels professionals de l'educació (escàs)

PARADIGMA EMERGENT *(a partir inici segle XXI)*

INFÀNCIA: VISIBILITAT social en diferents àmbits:

- En el nucli **familiar** ocupa un **lloc central**
- Reconeixement en la resta d'àmbits socials

CRIANÇA: REONEIXEMENT social

- S'atorga valor a les tasques de **cura/criança** que desenvolupen els progenitors
- S'atorga valor al **paper de la família** en l'educació dels infants (agent de desenvolupament saludable dels infants: físic, mental i emocional)
- L'infant petit és inseparable de la seva família: **s'han d'atendre conjuntament**
- Reconeixement a la **transcendència** del **vinclle afectiu** i dels **primers anys de vida**

El paradigma EMERGENT es va formular a partir de:

- 1.- Redescobriment dels sistemes de **criança natural**
- 2.- Aportacions de les **neurociències** confirmen el **vinde afectiu**
- 3.- Aportacions de les **ciències socials**
- 4.- Aportacions d'una **branca del pensament feminista** que situa el concepte “*cura*” en una dimensió ètica i no exclusivament com una activitat laboral (considera que s'escapa a la lògica “professional”)

El paradigma emergent engloba l'anterior mitjançant una visió més àmplia i **holística dels fenòmens.**

Tot nou paradigma comporta un cert tipus de “revolució”

- **Assumeix els postulats del paradigma anterior però va més enllà**
 - de la igualtat de gènere
 - de les necessitats de conciliació laboral
 - del dret a l'educació circumscrit al sistema educatiu (= escolar)
 - de la protecció de l'infant únicament en situacions de vulnerabilitat ...
- **No separa infant i família**
- **Introdueix la cura com a necessitat d'**escolta** i **acompanyament****

TRÀNSIT des del paradigma dominant al paradigma EMERGENT

Comportarà **transitar**:

des d'una política centrada en la “satisfacció de drets” (dret a l'educació, a la protecció, a la salut... reconeguts a la CONVENCIÓ INTERNACIONAL DELS DRETS DELS INFANTS de 1989) ...

a una altra política, de **reconeixement** de les “**activitats de cura**” i de la necessitat que tenen les famílies cuidadores de sentir-se **acompanyades**

Les mares i pares d'infants petits

Necessitats de suport emocional i acompanyament a la criança

**Con assolir un desenvolupament saludable dels infants
i una criança gratificant per als progenitors**

INSTITUT PER A L'EDUCACIÓ DE LA PRIMERA INFÀNCIA (IEPI)

Direcció general de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora educativa

Conselleria d'Educació i Universitats

Govern de les Illes Balears

Curs **Espais familiars de criança**

10 febrer de 2024

Moltes gràcies !

Vicenç de Febrer